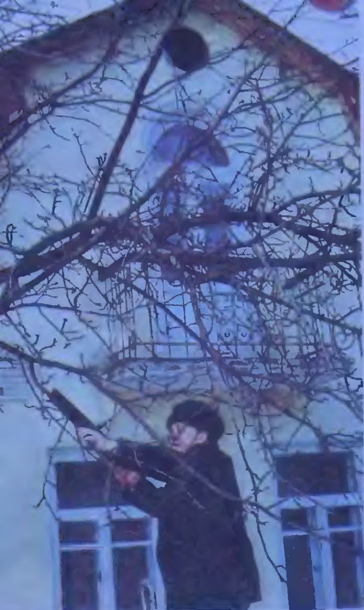

Дім
сад
город
4
1990

Люблю кролів

На житті, як на довгій ниві,— кажуть люди. Чого тільки не довелося пережити Миколі Євдокимовичу Сараєву, орючи цю нелегку ниву. Почав працювати у далекому 1927.

Колективне — особисте

Все пам'ятає Микола Євдокимович — і колективізацію, і голод, і війну. При визволенні Києва його важко поранили. Тут лікувався, тут і залишився жити, працював майстром технічного училища. Понад сорок років — трудовий стаж. Працював би й далі, та сили не ті. Але й без діла не міг. Почав розводити кролів. «Люблю цих тварин»,— каже Сараєв.

Живе у районі Києва, де ще багато приватних будинків,— на хуторі Відрадному. Один з них — його. Тож було де на подвір'ї і клітки встановити, і сушарки для сіна, і силосну яму викопати. Проблем з кормами практично немає. Бо використовує Микола Євдокимович розроблену раз і, як виявилося, назавжди систему утримання кролів. Узимку — лише 6 племінних. А як починається тепло, з'являється перша травка, білі велетні починають розмножуватися із для них лише властивою швидкістю і плодючістю. До осені уже всі клітки повні (в середньому 240 голів). Ось тоді «летять» корми. Але ж саме тоді їх і вистачає. Недалеко парк відпочинку. Там трави... Кролекомплекс тримати можна. Тільки коси. Правда, вручну доводиться. Четвертий рік їздить ветеран на ВДНГ у павільйон «Садівництво» помилуватись на один омріяний експонат — мотокосарку, яку так і не хоче випускати у значних кількостях завод, що розташований у Качино. Не може намилуватись він іще одним експонатом — вантажним мопедом на трьох колесах, який ось вже шість років планує розпочати випускати один з ризьких заводів. Ну що ж, почекаємо! Повозить поки що сіно кролям Микола Євдокимович своїм безвідмовним мотіком.

З комбікормом проблем немає. За здані шкурки отримує. А сусіди щодня харчові відходи несуть. Тому й не здає м'ясо кролів. Що сім'ї, а решту сусідам. Аякже! І не лише м'ясо. Щороку залишає собі близько 50 шкурок. А для сусідів також штук 60. Чинить сам. А от шити шубку, скажімо, дочці, не ризикує. З модою жарти погані. У господарстві завжди робота знайдеться: дерево підрізати чи інструмент який полагодити. «Скриплю потихеньку,— сміється Микола Євдокимович. — Ех, якби мені не 82, а хоч би на десяток менше, яке б я нині кроляче господарство завів. А то часи настали ті, та літа не ті».

Хвилюється ветеран, чому так занепало кролівництво, чому так мало людей розводять кролів. Адже нині розроблено такі клітки з автоматичною подачею корму та води, що практично кожен садівник-аматор може успішно розводити вухаїв, навіть за умови, якщо він навідуватиметься до них хоча б раз у десять днів.

Двері Миколи Євдокимовича завжди відкриті для тих, хто хоче займатися кролівництвом. Нехай приходять за досвідом. А він у нього багатющий.

Госпрозрахункова інформаційна служба «ДСГ» «ІНІЦІАТИВА»

За численними пропозиціями читачів журналу створено госпрозрахункове об'єднання «Ініціатива». Воно має намір разом з «ДСГ» допомогти селянам, садівникам-аматорам, а також державним і кооперативним підприємствам та організаціям налагодити зв'язки з метою продажу, обміну або придбання:

насіння, саджанців, живців, садових декоративних, городніх, кормових, лікарських роспин;
племінної худоби і птиці;
техніки, обладнання, інструментів;
сільськогосподарської продукції (картопля, фрукти, плоди і ягоди, копченості, консерви тощо) у будь-якій кількості;
різноманітних типів будівель (жилі будинки, садові будиночки, виробничі приміщення).

«Ініціатива» надає такі види платних послуг:

публікація оголошень у «ДСГ» і спеціальному інформаційно-рекламному додатку «Ініціатива» (початковий тираж 50 тис. примірників);
включення адрес власників у автоматизований інформаційний банк даних з купівлі, продажу й обміну всіх видів товарів;
видавання інформації (адрес власників) за індивідуальними запитами клієнтів.

1. Публікація оголошень з продажу посівного й садивного матеріалу городніх, садових, декоративних культур, молодняка и племінного поголів'я сільськогосподарських тварин та птиці, племінних яєць, техніки тощо орієнтована на державні та кооперативні організації, окремих громадян, а також оголошень на придбання і обмін товарів.

Заявки на публікацію надсилати на адресу: 252054, Київ, вул. Павлівська, 11-г, «ДСГ», інформаційна служба. На кожну заявку надсилатиметься погоджувальний лист з текстом оголошення, строком публікації та вартістю послуги. Оголошення оплачується поштовим переказом на адресу: **252001, Київ, Печерське відділення Житлосоцбанку, розрахунковий рахунок № 3461387.** Одержання інформаційною службою квитанції про оплату є підставою для публікації оголошення. Разом з тим адреси і види товарів, що пропонує рекламодавач, заносяться до інформаційного банку даних і використовуються для виконання індивідуальних запитів. Вартість послуг — за домовленістю в межах державних розцінок.

Інформаційно-рекламний бюлетень «Ініціатива» планується розповсюджувати через мережу «Союздруку» та за індивідуальними замовленнями післяплатою (без урахування поштових витрат). Хто хоче гарантувати одержання додатку, надсилайте замовлення до редакції «ДСГ». Кількість випусків на рік визначатиметься надходженням заявок на публікацію оголошень.

2. Інформаційний банк даних з продажу і обміну розрахований переважно на індивідуальних власників незначної кількості посівного та садивного матеріалу, племінної худоби тощо. Оплата за включення абонента до банку даних — 3 крб. за календарний рік — здійснюється поштовим переказом на адресу того ж Житлосоцбанку. Квитанція про перерахування надсилається разом із текстом заявки на адресу інформаційної служби.

З названих видів послуг відомості про запропонований матеріал для зручності обробки інформації й виключення зайвих запитань, слід подавати за такою формою:

3. Тим, хто бажає придбати посівний та садивний матеріал, племінну худобу та різні товари, адреси власників видаються після перерахування поштовим переказом на уже названий розрахунковий рахунок по 50 копійок за кожний замовлений сорт рослин чи інший вид товарів. Разом із замовленням до інформаційної служби надсилається квитанція про оплату.

Пільгові, у тому числі й безкоштовні, умови використання інформаційної служби надаються школам та дитячим будинкам, інвалідам війни, а також особам, які пропонують безкоштовно поділитися надлишками садивного матеріалу.

Першочергове право на публікацію оголошень надається тим, хто вказує ціну товару, який реалізує.

Рекламодавач несе відповідальність за якість товару, що пропонує, у встановленому законом порядку.

Інформаційна служба підкреслює, що «Ініціатива» не встановлює і не регулює ціни на садивний матеріал та інші товари, не несе відповідальності за зобов'язання продавця та покупця.

Якщо ви хочете швидше отримати адреси власників посівного та садивного матеріалу, племінних тварин, інших товарів, необхідно до листа-замовлення обов'язково вкласти конверт, у верхній частині якого чітко написати свою адресу.

Назва організації ______________________

Прізвище, ім'я, по батькові власника ______________________
Поштова адреса
(з індексом) ______________________

Вид рослин, худоби, предметів, їхні особливості	Сорт, порода	Кількість штук або партії	Умови реалізації		
			продаж, обмін, безкоштовно	можливості відправлення	строк реалізації
1.					
2.					
3.					

Будьмо знайомі

Госпрозрахункова інформаційна служба «ДСГ» «Ініціатива» організовує також службу знайомств «Будьмо знайомі». Кожен, хто хоче отримати адреси для листування, повинен переказати поштою 10 крб. на розрахунковий рахунок інформаційної служби (див. пункт 1). Будуть розглядатися лише ті листи, до яких вкладена квитанція про оплату послуг. Надіслані оголошення друкуватимуться в журналі та інформаційно-рекламному додатку «Ініціатива».

Слід зауважити, що не всі оголошення зможуть бути надруковані в журналі за браком місця, проте кожен, хто звернувся до служби знайомств, одержить адреси для листування. (У додатку «Ініціатива» друкуватимуться всі оголошення, що надійшли). Служба знайомств бере на себе такі зобов'язання:

1) дати відповідь не пізніше двох місяців із дня отримання листа, виславши не менше трьох адрес для листування;

2) регулярно публікувати листи-оголошення.

Успіх роботи залежатиме від того, наскільки повно ви викладете в листі дані про себе і побажання майбутньому партнерові.

ПИШІТЬ НАМ НА АДРЕСУ: 252054, Київ, вул. Павлівська, 11-г, «ДСГ», служба інформації «Ініціатива».

Дім сад город 4 1990

Щомісячний додаток до журналу Державного агропромислового комітету Української РСР «Сільські обрії»

Видається з 1989 р.

Грунт — живий організм

Щедра грядка

Механічний склад грунту

Механічний склад є важливим показником якості й родючості грунту. Ось чому, закладаючи новий сад, необхідно знати, який механічний склад грунту і чи не доведеться його докорінно змінювати.

У піщаних грунтах переважає пісок і мало перегною. У практиці такі піски називають легкими. Вони достатньо повітряні і добре пропускають воду. Однак останнє — не дуже вигідне, оскільки такі грунти вимагають щедрих і частих поливів. У них треба і частіше вносити органічні добрива, які є в даному випадку головним джерелом поживи рослини. При цьому слід пам'ятати, що в таких умовах добрива швидко розкладаються, а поживні речовини швидко проникають у підгрунтовий шар. Для поліпшення структури в піщані грунти, крім компосту, доводиться додавати багато торфу. З мінеральних добрив використовують, головним чином, швидкодіючі, вносячи їх невеликими дозами, але часто.

Супіщані грунти за своєю якістю кращі. Вони повітряні, добре прогріваються, їх легко обробляти. Після дощу такі грунти швидко просихають, на них не утворюється кірка. Відтворення і поліпшення родючості цих грунтів провадяться майже так, як і піщаних: мінеральні добрива вносять часто і дрібними порціями, багато гною, нерідко практикується мульчування торфом. На супіщаних грунтах при регулярному догляді відмінно ростуть і плодоносять сади.

Грунтознавчий практикум

Це пояснюється тим, що ці грунти добре затримують воду і зв'язують мінеральні поживні речовини.

Глинисті грунти характеризуються великою в'язкістю і щільністю, вони холодні, їх важко обробляти. Це так звані важкі грунти. При перекопуванні на їхній поверхні утворюються великі грудки, вона часто вкривається кіркою. У засуху такі грунти розтріскуються, у дощі — запливають. Однак вони добре утримують поживні речовини. Глинисті грунти необхідно щедро удобрювати гноєм, вносити в них вапно, пісок, попіл.

Суглинисті грунти можна вважати проміжними між піщаними і глинистими. Вони містять частки пилу, у яких великий запас поживних речовин, доступних рослинам, у них зерниста структура, вони легко обробляються. Проте такі грунти потребують своєчасного поповнення запасів поживних речовин.

Мергельні грунти характерні великим вмістом вапна. Вони подібні до суглинків, але бувають більш родючі.

Крім цих основних видів, зустрічаються й грунти перехідні, у яких переважають якості того чи іншого виду.

Садівникам часто доводиться обробляти і землі, які не використовуються для інтенсивного рослинництва у повсякденній сільськогосподарській практиці. Однак, доклавши певних зусиль на будь-якому грунті можна закласти добрий сад і город.

Кам'янисті грунти, як правило, бувають на схилах гір і пагорбів, мають незначну частку поживних речовин, оскільки їх постійно вимиває вода. Для того, щоб посадити сад на кам'янистих землях, необхідно добряче потрудитися, спочатку розчистивши ділянку, прибравши великі камені і зробивши тераси. На утворені таким чином площини треба навозити землі. Зате після цього садова ділянка буде не тільки родючою, але й дуже красивою. Якщо при цьому у господаря відмінний художній смак, то весь садово-архітектурний ансамбль набуває надзвичайно привабливого вигляду. На терасах можна вирощувати що завгодно, особливо якщо ділянка знаходиться на південному боці схилу.

Заболочені грунти відводяться також під садово-городні ділянки. У такому разі без поліпшення її ніяк не обійтися. Осушують такі землі за допомогою дренажних труб, закопуючи їх приблизно на 80 см. Можна провести осушення, виконавши канавки, в які стікає вода. Цю воду досить ефективно використовують, відвівши її в невеличке штучне озерце.

Дайте землі відпочити

Досвідчені землероби знають, що земля втомлюється. Що ж це за поняття, чи не штучне воно, чи не даремно вживається? Ні, це явище — об'єктивна дійсність. Спостерігається воно на землях, де немає плодозмінної системи, не дотримуються сівозмін. Грунт втомлюється від монокультури, коли на одній і тій же ділянці садять щороку, наприклад, картоплю, капусту чи кукурудзу. Оскільки кожна рослина бере з грунту певні поживні речовини, то вже через кілька років їх вже не вистачає. Можна, звичайно, поповнювати запаси, вносячи у грунт ті добрива, які найбільше споживає ця культура. Але одна біда кличе за собою іншу. Відомо, що кожна рослина має своїх специфічних ворогів. При багаторазовому культивуванні на одному місці певної культури шкідники (наприклад, дротяник, що паразитує на коренеплодах) надто розмножуються.

Втомлюваність грунту викликається й іншими чинниками, про які й сьогодні наука знає ще не повністю. Ось чому, щоб не допустити на городі втомлюваності грунту, доцільно його розподілити на дві, три чи й більше частин, на кожній з яких по черзі слід вирощувати необхідні вам культури. Наприклад, дачу (6 чи 5 соток) краще розділити на дві частини: на одній вирощуйте городину й квіти, на другій — посадіть сад і ягідники. Коли дерева доживуть свій вік, на їх місце не треба

садовити знову яблуні, груші, вишні, а засіяти овочами й квітами і, навпаки. І, звичайно ж, слід регулярно грунт удобрювати, включаючи й мікродобрива, тоді він менше втомлюється.

Іноді землі необхідно дати відпочинок. Наприклад, грядку під суниці розумно засіяти, скажімо, люпином, з тим щоб прикопати його як зелене добриво. Після того, як до наступної осені зелена маса добре перепріє, грядку слід ще раз перекопати на велику глибину. А наступного року у відпочилий грунт можна висаджувати суниці.

Виснажена земля — це такий грунт, який регулярно не удобрювали. Поживні речовини, які були в ньому, частково були витрачені рослинами, а частково змиті водою у нижні шари землі. Такий грунт треба істотно підживити органічними добривами і залежно від потреб вирощуваних культур збагатити мінеральними поживними речовинами.

Які грунти потрібно гіпсувати?

На території України зустрічаються солонцюваті грунти та солонці (це більш характерно для південних областей республіки). Високий вміст натрію та магнію у них призводить до значного набухання й запливання після зволоження, а також до ущільнення й розтріскування на великі щільні частки після висушування. Все це призводить до погіршення водно-повітряного та поживного режимів грунту. Вирощувати на таких грунтах овочеві культури можна лише після проведення гіпсування.

Для гіпсування використовують сиромелений гіпс і фосфогіпс, а також відходи цукрових заводів (дефекат), содових заводів (хлористий кальцій), залізний купорос і сірчану кислоту.

Оскільки солонці південних районів УРСР знаходяться у посушливій зоні, гіпсувати їх доцільно лише при зрошенні.

У богарному землеробстві гіпсування ефективне тільки на лучних та лучно-степових солонцях. На глибоких солонцях, де під час оранки або перекопування солонцевий горизонт не потрапляє на поверхню грунту, 75% встановленої норми гіпсу потрібно вносити під оранку або перекопування, а 25% — поверхнево під культивацію чи боронування. На неглибоких солонцях гіпс вносять порівну під оранку и культивацію (боронування). Дуже ефективно поєднувати гіпсування солонців із внесенням гною або компостів.

Норми внесення гіпсу під овочеві культури залежать від типу грунту та його засолення: на каштанових солонцевих грунтах та солонцевих чорноземах вона становить 1—3, а на содових солонцях — 8—10 кг на 10 м.

Кратність внесення гіпсу на ділянці залежить від ступеня засолення грунту (один раз на 8—10 років).

Компост — через три роки

Ніхто не має сумніву, що компост — це цінне органічне добриво, яке ми отримуємо, утилізуючи різні відходи. Але потрібно, щоб виробництво компосту відповідало, принаймні, двом вимогам. По-перше, щоб на його приготування витрачати найменше часу й зусиль, і, по-друге, щоб місце, де готуємо компост, не псувало естетичного вигляду ділянки.

Я почав з вибору місця. Таке місце знайшлося під горіхом, який росте на відстані 1,5 м від паркана. Тут було вирішено ще одне питання. Де зберігати дрова? Для цього біля паркана збудував навіс шириною на довжину шифера, але так, щоб з вулиці його видно не було. А з другого боку викопав траншею глибиною 0,5 м, шириною — 1 м та довжиною 4,5 м. Стінки траншеї виклав у півцеглини, розділивши її на 3 секції. Над землею підняв стінки на 1 м і одержав три секції шириною 1 м, довжиною 1,5 м та глибиною 1,5 м. Щоб зручніше було вибирати компост, у кожній секції над поверхнею грунту залишив отвір, який закриваю щитом, а зверху секції вкриваю шифером.

Готую компост так. З весни до весни наступного року всі відходи закладаю в першу секцію, яку під час дощів залишаю відкритою. Однієї секції нам досить на рік. Весною наступного року перекидаю рослинні рештки з першої секції в другу. Верхній шар потрапляє вниз і там краще розкладається. Посеред ями стоїть азбоцементна труба з дірками, що поліпшує аерацію. Друга яма весь час закрита. За літо 2—3 рази зволожую рідиною з вигрібної ями (каналізація з туалету в домі).

Навесні третього року знову перекидаю компост з другої секції до третьої, а з першої в другу.

В третій секції все так само, як і в другій, тільки двічі зволожую водою. А з четвертого року ланцюжок починає діяти. З третьої секції — компост на ділянку, з другої в третю, а з першої в другу. Таким чином, щороку маю якісний компост, і мої секції не псують естетичного вигляду ділянки. І що цікаво, в секціях я не спостерігав личинок мух. Мабуть, не всяке листя їм до смаку.

В. В. БЕСПАЛОВ,
315502, м. Лубни Полтавської обл., вул. Ворошилова, 25/37, кв. 1

Голубиний послід — як добриво

Для удобрення садової ділянки маємо голубиний послід. Але одна жінка сказала, що вона теж має садову ділянку, однак таке добриво не використовує, бо, мовляв, в ньому є яйця глистів.

І от ми вирішили порадитись з вами, дізнатися відносно цього думку фахівців.

Якщо послід можна використовувати, то розкажіть, будь ласка, як.

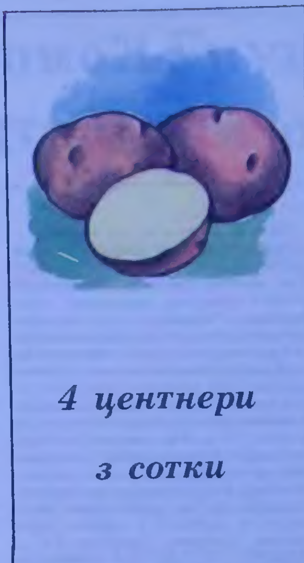
З. А. ГАНОШЕНКО

Пташиний послід — повноцінне, концентроване органічне добриво. Його можна використовувати як основне, так і для підживлення рослин. В останньому випадку слід 200—300 г посліду на 1 квадратний метр земельної ділянки вносити розбавленими у воді з розрахунку 1 частина посліду на 8—10 частин води. Іноді розбавлений послід залишають на 8—12 днів для зброджування. Однак нещодавно встановлено, що краще використовувати його відразу після розбавлення.

В достатньо зволожений грунт добриво можна вносити не розбавленим. При цьому розпад білкових сполук з утворенням потрібних для рослин речовин відбувається досить швидко в самому грунті.

Якщо ж голуби, як, до речі, й інші птахи, хворі, а це може встановити ветлікар, то послід складають у гноєсховище, де під дією внутрішнього тепла він знезаражується. Таке добриво вже через півроку можна вносити у грунт.

П. М. ФІЛЬ,
ветеринарний лікар

4 центнери з сотки

Кожен господар дачі або присадибної ділянки мріє про такий сорт картоплі, який би давав високий урожай, був смачним, лежким, стійким до захворювань та шкідників. Сорт Ласунок, виведений білоруськими селекціонерами, на мою думку, повністю відповідає цим вимогам. За п'ятирічний строк випробування на сортодільниці середній урожай з гектара становив 501 ц, а рекордний — 679. Це, так би мовити, в польових умовах, а городник з Підмосков'я Ю. Ушаков одержав з сотки городу 1000—1500 кг картоплі (про це я довідався з журналу «Приусадебное хозяйство» № 3 за 1987 р.).

Звичайно, такий урожай можна виростити тільки тоді, коли ідеально виконуються всі агротехнічні вимоги, а це легше зробити на невеликій ділянці. Торік на Обухівщині, де я живу, весна була посушливою, та, незважаючи на це, мені вдалося накопати з однієї сотки близько 400 кг картоплі сорту Ласунок (відверто кажучи, такого врожаю я ще ніколи не одержував). Сусіди ж за такого самого догляду, але іншого сорту, ледве повернули те, що посадили.

За смаком, крохмалистістю (близько 20%), розваристістю навряд чи знайдеться конкурент цьому сорту. Вирощуючи його протягом трьох років, я переконався, що він стійкий проти фітофторозу, а вірусними хворобами уражується мало. Навіть колорадський жук при наявності інших сортів (наприклад, Символ, Голландський) приступає до Ласунка в останню чергу. Ласунок позитивно реагує на підвищені норми органічних добрив, особливо перегною.

Бульби у нього коротковальні, з сітчастою шкіркою і кремовим м'якушем. До речі, дехто не любить такого забарвлення, і даремно: це ознака того, що бульби багаті на каротин, отже, не недолік, а перевага сорту. Цвіте Ласунок великими білими квітами довго й рясно, його міцне бадилля майже метрової висоти. Хоча я саджаю за схемою 70×40 см, все одно кущі змикаються і таким чином глушать всі бур'яни, довше зберігається волога, що дуже важливо для посушливих регіонів.

До речі, посадивши Ласунок на цілині, я сподівався, що доведеться боротися проти такого страшного для картоплі бур'яну, як пирій. Та, на превелику радість, мої сподівання не підтвердилися: гичка сама справилася з ним, коли щільно зімкнулися рядки. Після одного прополювання бур'яни вже більше не з'являлися.

Копати цю картоплю потрібно тільки вилами, інакше через віддаленість столонів від центра куща іншими знаряддями можна пошкодити значну частину бульб.

Розводити Ласунок я почав з 16 бульб розсадним способом, який неодноразово описаний у журналі «Приусадебное хозяйство». Для цього робив суміш з рівних частин чорнозему та перегною (можна додати й трохи добре провітреного торфу) і накладав цю суміш у старі відра або миски. Добре зволожував рожевим розчином марганцівки.

На другий день висаджував туди бульби, заглиблюючи їх тільки наполовину. Потім ставив у теплому місці і накривав склом. Стежив, щоб земля була вологою. Для цього раз у дватри дні щедро обприскував з пульверизатора рідким квітковим добривом або розчином марганцівки.

Днів через 12 з кожного вічка з'являються ростки, а ще через 3—4 всі вони перетворюються на розсаду з листочками й корінцями-ниточками, які обплітають всі бульби. Коли розсада матиме висоту 8—10 см, я відламую її і саджаю у торфо-перегнійні горщечки, а саму бульбу знову заглиблюю на попереднє місце і знову через такий самий проміжок часу одержую розсаду. Якщо дозволяють погодні умови, то відразу саджаю її у відкритий грунт, а якщо ні,— в торфо-перегнійні горщечки або в пакети з-під молока чи в іншу ємкість. Таким чином за кілька прийомів з однієї бульби можна одержати 15—20 саджанців.

Догляд за розсадою такий самий, як і за помідорною. Останню розсаду, а потім і саму бульбу, саджаю в грунт на початку червня. Діючи таким способом, я одержував з 16 бульб 240 штук розсади.

Лунки готую заздалегідь. Насипаю в них поживну суміш, що складається з рівних частин перегною й піску, якщо грунт важкий. Щедро поливаю розчином марганцівки і додаю попелу (якщо він є). Саджаючи в лунки розсаду, потрібно стежити, щоб корінці не згиналися, а саму рослину я заглиблюю в грунт аж до листочків. Після цього їх обов'язково поливаю. Кожний такий саджанець може дати 2—3 бульби масою 200—300 г (дрібних не буває).

Перевіряв я і технологію розмноження садивного матеріалу картоплі, запропоновану кандидатом сільськогосподарських наук В. Серебрениіковим (про неї довідався з журналу «Юный натуралист» № 3, 1984 р.). Він так само заглиблює великі бульби у поживну суміш. Коли рослина досягла висоти 20—25 см, я зрізав верхівку. Щоб ростки краще укорінювалися, їх витримують у розчині стимулятора росту — гетероауксину — концентрацією 6—10 міліграмів на літр. Але кращі результати дає укорінювач живців «Юка-3». Тут потрібно вмочити живець у препарат і заглибити його у поживну суміш горщечка, а потім поставити днів на два у темне місце. Звичайно ж, після висаджування ретельно поливають.

У рослини, яка залишилась, після видалення верхівки (ніж для цього потрібно продезинфікувати) активно ростуть пазушні пагони, котрі тижнів через два знову зрізають, укорінюють вищезгаданим способом і висаджують у грунт.

Торік я одержав живці навіть з укорінених перших живців. Таким способом від однієї рослини-донора можна в кілька прийомів одержати 150-200 живців, а пізніше висадити в грунт і самого донора, який також дасть урожай. З рослин, які виросли з живців, в середньому виходить 4—8 бульб масою 400—600 г кожна. Щоправда, мені досягти такого не вдалося, але по одній — дві великих (300—400 г) та три—чотири дрібних (насіннєвих) бульб викопав.

Слід зазначити, що за такого способу розмноження у бульбах не накопичуються збудники інфекційних хвороб, отже можна одержати здоровий садивний матеріал. Тим, кого зацікавить Ласунок, я можу запропонувати за попередньою домовленістю картоплю для размноження.

В. О. КРОХ.

255402, Київська обл., Обухівський р-н, с. Трипілля, вул. Залізничників, дім 1, кв. 1

Картопля з насіння

Мабуть, усі городники-аматори знають, як нелегко придбати здоровий сортовий садивний матеріал картоплі, щоб обновляти його на садово-городніх ділянках. Усі надії на привезений з інших місць. Але чи є гарантія, що ця картопля здорова, не заражена вірусами. Я вирішив цю проблему так. Ось уже протягом шести років обновляю садивний матеріал картоплі, висіваючи насіння (ягоди). Скажу відверто, що для такої копіткої роботи слід набратися терпіння. Технологія не така вже й складна. Краще виростити картоплю для одержання насіння через розсаду (так надійніше), дотримуючись оптимальних строків садіння.

Ягоди збирають тільки із здорових кущів і витримують їх до листопада-грудня, щоб насіння дозріло. Після цього їх потрібно випатрати, промити й просушити. Схожість насіння висока і зберігається до 15 років. На одну сотку його витрачається лише 3 грами.

Завдяки такій технології садивний матеріал звільняється від вірусних та інших хвороб. Крім того, кущі не хворіють і урожай збільшується в 1,5—2 рази. Картопля, вільна від збудників хвороб, краще зберігається взимку.

Щоб уникнути повторних захворювань, картоплю на ділянці краще повертати на старе місце не раніше, ніж через три роки. Я перевірив такий спосіб оздоровлення садивного матеріалу протягом шести років і одержую хороші результати, тому раджу городникам-аматорам теж випробувати його. Не пожалкуєте.

В. Т. БЄЛЬЧИЧ, садівник-аматор
м. Макіївка-24 Донецької обл.

Читачів «ДСГ» цікавить, як готувати настій картоплиння для боротьби проти шкідників і хвороб плодових рослин. На це запитання відповідає кандидат сільськогосподарських наук Іван Самсонович РОМАН.

Для боротьби з шкідниками (попелицями, гусеницями, блішками тощо) можна використовувати свіже картоплиння. З цією метою 1—1,5 кг свіжого картоплиння подрібнюють і заливають 10 л води, настоюють 2—3 год. Потім проціджують і використовують для обприскування плодових дерев чи кущів. Багато шкідників після такої обробки через 2—3 год гине. Не слід брати більше 1,5 кг картоплиння, оскільки міцніший настій може спричинити опіки на деревах і кущах.

Як знищити капустянку

У багатьох листах наші читачі запитують, як знищити на городі капустянку, або вовчка. На прохання редакції консультацію дає кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту захисту рослин Г. П. Живіцький.

Капустянка поширена скрізь, але найчастіше пошкоджує овочеві культури на вологих грунтах, поблизу водойм, на вогких заплавних землях з високим рівнем залягання підгрунтових вод. Дуже шкодить також розсаді у парниках, де живиться спочатку висіяним насінням, а потім корінцями рослин.

На присадибних ділянках проти неї застосовують комплекс заходів.

Навесні, на початку травня, на ділянках розкладають невеличкими купками принади з свіжого гною, куди ці шкідники заповзають для відкладання яєць. Через 25—30 днів купки розгортають і, виявивши у них вовчків (капустянок) та їхні яйця, спалюють.

Наприкінці травня і протягом червня розпушують міжряддя на глибину 10—15 см, при цьому яйця й личинки, вигорнуті на поверхню, через декілька годин гинуть.

Можна виловлювати капустянку у вкопаний на рівні землі посуд, наповнений водою так, щоб вона не доходила до країв на 6—8 см (за ніч у такі пастки залазить чимало шкідників).

Застосовують також отруєні принади з ячменю, пшениці, пшона (на 1 кг принади беруть 50 г 30%-ного карбофосу і 30 г соняшникової олії). Зерно розварюють у підсоленій воді, обробляють олією, потім карбофосом і добре перемішують. Такі принади застосовують звичайно за декілька днів до сівби або садіння сільськогосподарських культур і загортають у борозенки на глибину 2—3 см у місцях найбільшого скупчення шкідника.

Можна розкласти принади й після з'явлення сходів, але вже у міжряддях, і загорнути на глибину 2—3 см (норма витрати — 600—800 г на 100 м).

Яйця і личинок капустянки можна знищувати розпушуванням міжрядь овочевих культур на глибину 10—12 см, починаючи з третьої декади травня, протягом червня і першої половини липня.

Влітку, якщо вовчків дуже багато, грунт обробляють 30%-ним карбофосом (20—25 г на 10 л води). Поливають увечері, витрачаючи на 1 м 8—10 л розчину (грунт потрібно промочити не менш ніж на 8—10 см). З метою знищення гнізд шкідника восени заливають у кожну нірку по 30 г суміші води (1 л) та гасу (100 г).

Наприкінці вересня — на початку жовтня у випадку масового заселення ділянки капустянкою використовують принади у вигляді ям з кінським гноєм: коли настають морози, його розкидають — капустянка гине.

Г. П. ЖИВІЦЬКИЙ

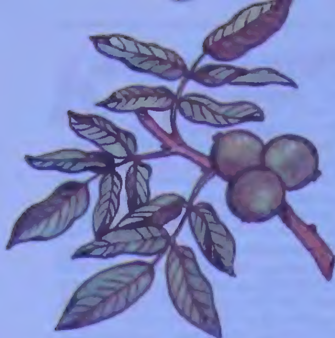
Читачі радяться, пропонують, запитують

І з колорадським жуком, і з капустянкою справляюсь

Прочитала у № 6 «ДСГ» про бітоксибацилін і хочу підтвердити, що це дуже добрий і ефективний препарат проти колорадського жука. Коли перший раз обприскала ним картоплю, то спочатку дещо розчарувалась, бо значного ефекту він не дав, мабуть, трохи запізно вже було — з'явились червоні личинки. Але після другої обробки я вже більше не бачила на картоплі ані личинок, ані самих жуків. Отже, переконалась, що препарат хороший, от якби він ще не був дефіцитним...

Тепер про капустянку. Люди через журнал запитують, як з нею боротися. Я роблю дуже просто. Купую в магазині найдешевшу кільку (можна й оселедець) і навесні, перед садінням, якщо помічу ходи капустянки, кладу в нірку одну-дві кільки або шматочки оселедця і присипаю землею. Капустянка в цей час голодна, з'їдає приманку, а води немає, от вона і гине. Якщо висаджуєте розсаду, теж покладіть поруч кільку, на другий день її вже не буде. Таким способом я у перший же рік майже повністю позбулася цієї напасті.

А. Д. Кириченко,
257006, м. Черкаси,
вул. Волкова,
76, кв. 151

Ходімте в сад

ЩЕПЛЕННЯ

«Впертий» горіх

Ще донедавна горіх розмножували тільки генеративним шляхом. Жоден із способів щеплення в наших помірних поясах не вдавався. Вирощені ж з насіння дерева не тільки не зберігають сортових властивостей, а й у різний час починають плодоношення: одні — на 4—5-му році, інші — на 8—10-му, а окремі — ще пізніше.

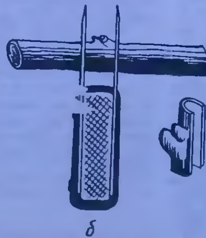
У Франції, Італії, інших країнах теплого клімату горіх добре розмножується щепленням. Загадки плодоношення горіха людині пощастило розгадати. Усе залежить від того, як лягає насіння в грунт під час садіння. Якщо горіх покласти на «шов», то сіянець з нього розвивається нормально і починає плодоносити на 4—5-му році життя. Якщо ж горіх покладено верхівкою вниз, то дерево відстає в рості і дає плоди на 8—10-му році. На однорічних шкілках горіха легко відрізнити по зросту швидкоплоди від «упертих»: перші великі, сильні, другі — дрібні, слаборослі. Отже, прискоренню плодоношення легко зарадити. А як бути із збереженням початкових якостей сорту?

Створивши умови теплого клімату в теплиці, вченим удалося спонукати горіх до вегетативного розмноження. Секрет ось у чому: листя з бруньок живця починає розвиватись уже при температурі 10—15°С, а для ділення камбію потрібно більше 20°. Як наслідок, при щепленні навесні живець утворює листя, не встигнувши зростись із підщепою. Витративши таким чином запас енергії, він гине.

Учені прагнули створити технологію вегетативного розмноження горіха в умовах помірного клімату. Зусилля науки увінчались успіхом: чехословацький вчений Черни розробив цікавий спосіб щеплення волоського горіха, доступний кожному розсаднику і навіть садівнику-любителю. Базується його метод на використанні зимового спокою дерев, в який входять вони в умовах помірного клімату вже наприкінці літа — на початку осені. В цей період бруньки горіха, як і інших порід, втрачають здатність до пробудження без проходження певної обробки температурами нижче 10°С. Камбій в цей час ще працює, а під дією певних стимуляторів ще довго не втрачає здатність ділитися при відповідному тепловому режимі.

Якщо викопати підщепи в жовтні, зробити на них зразу ж щеплення, а потім помістити в термокамеру з постійною температурою +26°С, то компоненти зростуться вже за 20—25 днів. Незважаючи на високу температуру, досить сприятливу для ділення камбію, бруньки зовсім не пробуджуються. Вийняті з термостата і перенесені в холод щепи добре зберігаються до весни, а з настанням тепла їх висаджують у шкілку. Вихід саджанців досить високий — до 90—95 відсотків. Плодоносять такі дерева, як правило, на 3—4-му році, а іноді й раніше.

а б в г

Щеплення горіха півкільцем: а — вічкувальний ніж; б — зняття бруньки-щитка; в — виріз кори на сіянці; г — встановлений та обов'язковий щиток

На вербі... груші

З давніх-давен існує думка про неможливість щеплення груші на вербі.

Проте є люди, які прагнуть довести, ніби на власні очі бачили на вербі груші.

Нині відомо: щепити можна лише двосім'ядольні рослини, бо лише вони мають камбіальне кільце. Кокосова пальма та банан — односім'ядольні рослини. Вони не ростуть у товщину, бо не мають камбіального кільця. Стовбури в них однакової товщини і в п'ять, і в десять, і в п'ятнадцять років. Їх щепити неможливо.

Верба — двосім'ядольна рослина, і на ній можливе щеплення.., але не груш. За своєю біологічною основою і морфологічною будовою верба від груші різко відрізняється, а отже, і зростання їхніх тканин на більш-менш тривалий час, аж до плодоношення, неможливе. А як же очевидці?

Можна лише припустити, що побачене ними не що інше, як груша на груші. Є вид азіатської груші, листя якої як дві краплини води схоже на листя верби: вузьке, довге, із сріблястим пушком. Вона так і називається — верболиста. Прищеплена в крону цієї дички культурна груша добре приживається, росте і плодоносить, створюючи враження, що груша росте на вербі. А може, очевидці бачили витівку якогось штукаря? Сидячи якось під плакучою вербою біля автотраси, жартівник начіпляв на вербу груш. Рясно, гарно, переконливо для очевидців, які бачили це дерево з машини.

Наука свідчить: щепити можна лише близькорідні міжвидові компоненти окремих порід. Завжди, наприклад, вдаються щеплення культурних сортів яблуні на диких видах. Проте, на окремих щеплення через деякий час відчахується.

Дика сибірська яблуня надзвичайно морозостійка, і використання її як підщепи було б дуже корисним взагалі, і особливо в північних районах. Тим більше, що в Китаї всі культурні сорти яблуні на ній приживаються, ростуть і плодоносять добре. В наших умовах культурні сорти яблуні не суміщаються з сибірською. Знову загадка. Чому?

Школа садівника

Школу веде Мліївський Науково-дослідний інститут садівництва Лісостепу України ім. Л. П. Симиренка.

Можливо, впливають кліматичні умови, а можливо, тут секрет, схожий на секрети щеплення горіха? Не будемо гадати. На ці питання відповідь належить дати вченим. І, безумовно, прийде час розсекречення загадки, не тільки цієї, а й багатьох інших. Чому, наприклад, яблуня погано приживається на айві і груші, а груша на айві і яблуні дає добрі результати? Чому грушу можна щепити на глоді, ірзі і навіть на горобині? Чому слива приживається на сіянцях слив, терну, персика і абрикоса, а останні приживаються на своїх сіянцях, аличі і сливі? Чому вишню й черешню можна прищеплювати на власних сіянцях та сіянцях антипки, а волоський горіх на сіянцях волоського і чорного амурського горіха? Питання, питання, питання...

Кущові ягідники — смородина, агрус, малина — розмножуються відсадками, живцями або кореневими відгалуженнями. Угорські вчені запропонували вирощування так званих штамбових агрусу і смородини, це значно полегшує збір врожаю. Особливо в колючій кроні агрусу. Простеливши на землі брезент чи широке полотнище, ягоди струшують, узявшись рукою за штамб. Штамбоутворювачем для агрусу використовують золотисту смородину, на якій, як виявилось, добре приймається живець агрусу.

«Багатоповерхові» дерева

«Багатоповерхові» дерева створюються з різних причин. Груша, скажімо, добре росте на айві. Це забезпечує відчутну швидкоплідність. Проте слід зробити невелику поправку: цінний сорт груші Бон-Кретьєн Вільямс фізіологічно несумісний з айвою. А як же бути, коли потрібно створити швидкоплідне дерево сорту груші, який несумісний з айвою? У цьому випадку наука дає цілком практичну відповідь: спочатку на сіянець айви треба прищепити сприятливий для неї сорт, скажімо, Бере Гарді, а вже потім на нього — Бон-Кретьєн Вільямс.

Несумісність окремих сортів пояснюється насамперед наявністю в них певної раси вірусу, який не шкодить сорту і в той же час є смертельним для підщепи або навпаки віруси підщепи призводять до загибелі несумісного сорту.

Є й інші причини для створення «багатоповерхових» дерев. Давно встановлено, що невелика вставка парадизки 9 чи іншої карликової яблуні, вщеплена між сіянцевою підщепою і сильнорослим культурним сортом, призводить до відчутного послаблення росту останнього. Можна сказати, прямо пропорційно величині слаборослої вставки: чим вона довша, тим менші габарити дерева, тим швидше воно починає плодоносити і взагалі поводить себе, як і дерева на цій же вегетативній підщепі.

Дерева на вегетативних підщепах неморозостійкі, із слабкою якірністю кореневої системи, що вимагає обов'язкової шпалери. Дерева з інтеркалярними вставками на сіянцевих підщепах мають якірність коріння досить високу. Тому таким деревам шпалера не потрібна. А маленьку неморозостійку вегетативну вставку легко захистити від холоду шляхом обгортання будь-яким утеплювачем.

Створення таким чином швидкоплідних малогабаритних дерев дає змогу розширити ареал вирощування карликових дерев на північ.

Дерево-сад

Іноді трапляється так, що куплений саджанець — небажаного сорту. Прикро. Та зарадити цьому неважко.

На садибі Дмитра Григоровича Крата, механіка Вінницького виробничого об'єднання взуттєвих виробів імені Щорса, виросла величезна груша. Вона рясно і щороку цвіла. Плоди її були не більші від лісового горіха. Терпкі, несмачні. Сусіди радили зрубати дерево. Але садівник-любитель не послухався порад, взявся перещеплювати дерево. А на одній гілці прищепив ще й яблуню. Таким чином, дерево дички перетворилося на цілий сад.

Г. Назаров з радгоспу імені Богдана Хмельницького Хмельницького району на Хмельниччині у себе на подвір'ї прищепив майже 150 живців яблуні і груші різних сортів. На одній гілці — Пепін шафранний, Папіровка, Ренет Симиренка, на іншій — груші сортів Лимонка, Бере Боск, Улюблена Клаппа та інші.

Подібні приклади не поодинокі. Відомі дерева, на яких плодоносить до двохсот сортів. Восени такі дерева надзвичайно гарні. На одній гілці плоди білі, на іншій — червоні, ще на одній — зелені. Одні вже достигли, інші ще зріють. Багатосортні дерева корисні не лише тривалістю споживання і різноякістю плодів. Вони дають неабиякий матеріал пізнавального характеру і, як правило, морозостійкіші від звичайних, односортових.

Ш. Пеньонжек, польський вчений, пише, що в Австралії, на острові Тасманія, він бачив великий сад, дерева якого перещеплювались 5 разів. Саду близько 100 років. У дуже сприятливому для садівництва кліматі від цих майже столітніх дерев віяло молодістю. За сторіччя не міг не змінитись сортимент. Якісь сорти виходили з «моди». Вирішити проблему заміни сортів можна двома шляхами: або викорчувати старий сад і посадити новий, або перещепити старий. Вибрали другий спосіб, бо він швидше приводить до мети: повноцінний товарний урожай в 100—150 кг плодів з перещепленого дерева одержують уже на 4—5-ий рік, тоді як з нового саду мають не більше 20—30 кг. На Тасманії придумали особливий спосіб перещеплення дорослих дерев, який так і зветься — «тасманським». Він полягає ось у чім: перещеплюють дрібні розгалуження, а не лише скелетні гілки. У зв'язку з цим для перещеплення одного дерева потрібно не 20—30 живців, як у нас, а близько 1000—2000. Після такого перещеплення дерево вже через два роки дає повний урожай.

Застосування тасманського способу перещеплення дерев можливе в колективних та присадибних садах, особливо для груші і яблуні.

Усі скелетні гілки, які треба перещепити, зрізують на відстані 50—80 см від центрального стовбура. Пеньки зачищають ножем і до них прищеплюють заготовлені живці потрібного сорту. Зерняткові найкраще перещеплювати навесні способом щеплення за кору, вприклад або в розщеп. Кісточкові — літнім окулірувааням, але скелетні гілки зрізують навесні, щоб викликати приріст молодих однорічних пагонів, на які влітку чіпляють вічка.

Дрібні гілочки, що ростуть нижче зрізів скелетних гілок, залишають. Це робиться для того, щоб підтримати ослаблене сильними прорізами дерево. Деякі спеціалісти рекомендують у зв'язку з цим робити перещеплення дерева в два прийоми. Практика показала недоцільність такої методики, бо прищеплені гілочки погано ростуть і плодоношення нової крони значно затягується.

Щоб молоді гілки не зламали птахи та вітер, їх підв'язують до спеціальних дуг з лози або сухих ломачок. Це варто зробити, як тільки пагінці досягнуть 15—20 см. Обрізування приросту і формування нової крони робиться так, як і при омолодженні дерева.

Вважається, що перещеплення дерев доцільне до 10—15-річного віку. Проте тасманським методом можна перещеплювати значно старіші дерева. Важливо при цьому дотримуватися основного правила: чим старіше дерево, тим більше потрібно перещепити гілок, не допускаючи перещеплення гілок, товщих 5—8 см.

Сад... на пеньку

Його неважко створити, прищепивши в крону дички чи малоцінного сорту десяток-два найновіших, бажаних, високопродуктивних сортів.

Але при цьому дерево лишається великогабаритним, основна маса плодів знаходиться високо. Догляд

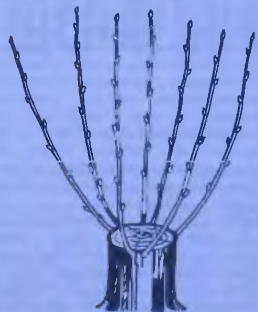
за «новим» деревом ведеться з драбин та різного роду підставок. Важко. Незручно.

Як «знизити» сад, та ще й мати багато найкращих нових сортів?

Посадити карликові дерева. Але де? Шкода прощатися із старими друзями, яких пестили твої руки десятки літ.

Як же бути? Вихід є. Якщо у вас в садибі росте дика або малоцінного сорту яблуня чи груша, навіть старша 20 років, на її основі можна створити дерево-сад...

Зріжте таке дерево на пеньок (висотою до 50—70 см) у найкращі для щеплення строки і прищепіть на ньому бажану кількість (5—10) різних сортів, по одному-два живці кожного сорту будь-яким методом щеплення: за кору, клином, чи поліпшеним копулюванням з сідлом, тільки — не в розщеп.

Вже на 4—5-й рік ви зберете гарний урожай плодів. І ростимуть вони не вище 1,5—2 м від землі.

Техніка обмазування варом така ж, як і при звичайному щепленні. Щоб молоді пагони не зламали вітер або птахи, їх підв'язують до кілочкових або інших опор. Формуюче обрізування спрямоване на створення ажурної чашеподібної крони. Зайві скелетоутворюючі гілки вирізають на 2—3-й рік при пеньку переведенням на слабку гілку з тим, щоб використати основу для ширшого заростання пенька та появи на слабкій гілці плодових утворень.

Якщо в саду старе дерево суховершить, чахне або ви хочете його різко знизити, то й при цьому треба зрізати його на пеньок висотою 50—60 см. З поросли, що утворилася біля грунту на «культурному» штамбі, залиште один-два пагони з різних боків, з яких і утвориться нове низькоштамбове дерево.

Залишаючи один пагін прикореневої поросли колишнього сорту, можна одночасно щепити на пеньку кілька живців нових сортів. І незабаром замість суховершинного величезного моносортового дерева виросте цілий сад.

Словничок садівника

Періодичність плодоношення — природне явище, при якому окремі сорти яблук та груш, а іноді й інших плодових культур, плодоносять не щороку, а через рік. Зумовлюється це не тільки сортовими особливостями. Чимале, а часто й вирішальне значення має рівень агротехніки саду, водно-мінерального живлення взагалі, особливо у червні-липні, коли закладається врожай наступного року. В цей час у літніх сортів яблук і груш максимально наливаються цьогорічні плоди. Нестача води і поживних речовин і зумовлює періодичність плодоношення: врожай наступного року не зав'язується.

Підщепа — дерево, на яке прищеплюють інший сорт. Плодові дерева, як правило, зберігають свої сортові особливості тільки при вегетативному розмноженні (живцями, бруньками, відсадками). Але більшість їх порід і сортів не укорінюються самі, а деякі при створенні кореневласних дерев погіршують свої властивості: стають менш врожайними, слабше зимостійкість тощо. Через це той чи інший потрібний сорт «садовлять» (щеплять) на інше дерево (сіянець або розмножувану вегетативно дичку), яке й зветься підщепою, тобто знаходиться нижче культурного сорту (під культурним сортом), який в свою чергу прийнято називати прищепою (прищепленим до якогось іншого дерева).

Пікірування — пересаджування підщеп у стані сім'ядолей або 2—3 листочків «під кілочок» (пікет) з метою прищипування корінчика та викликання розгалуження.

Пінцирування — прищипування верхівкової частини пагона з метою зупинення його в рості та посилення розгалуження. В розсадниках його проводять для створення крони в однорічок, в садах — при формуванні, а також для переведення вовчків (жирових пагонів) у плодові гілочки.

Плодожерка (яблунева) — основний і дуже небезпечний шкідник плодів яблуні, груші, поширений у всіх районах їх вирощування. Завдає надзвичайно великих збитків, викликаючи іноді повне осипання подірявлених личинкою плодів. Чотирикрилий метелик. Яйця (величиною в 1 мм) нагадують краплину стеарину. Шкідник відкладає їх на поверхню плоду. Жовтуваті гусениці, що виходять з яєць, легко вгризаються в плід, виїдають насіння. Доросла гусениця — довжиною до 12—18 мм, лялечки — 7—12 мм, коричневого кольору, з шипиками на черевці.

Зимує плодожерка в стадії гусениць у павутинистих коконах на стовбурах і гілках дерев, у щілинах кори і навіть на листі, підстилці. За літо дає кілька поколінь

Коли цвітуть сади

Значної шкоди плодовим і ягідним культурам завдають листогризучі шкідники — листокрутки (розанна, брунькова, кривовуса, смородинова), білан жилкуватий, зимовий п'ядун, кільчастий і непарні шовкопряди, золотогуз і антична хвилівка, яблунева горностаєва міль. Вони скелетують і об'їдають листя, пошкоджують бутони, квітки, плоди, що тільки-но формуються. В разі масового розмноження білана жилкуватого, шовкопрядів, золотогуза дерева й кущі можуть повністю залишитися без листя.

Боротьба проти листогризучих шкідників ускладнюється тим, що вони масово з'являються саме в період цвітіння, коли відбувається запилення квітів корисними комахами, отже, немає змоги застосувати хімічні препарати. Тут стануть у пригоді біологічні бактеріальні препарати. Вони зовсім нешкідливі для людини й теплокровних тварин, а також для бджіл та інших ентомофагів (токсичні лише для тутового шовкопряда), завдяки чому їх можна застосовувати у будь-якій фазі вегетації плодових дерев і ягідників, у садах і парках, біля рік та озер, у промислових і колективних садах, на присадибних ділянках.

У нашій країні для застосування в колективних садах і на присадибних ділянках виробляють такі препарати: біологічний інсектицидний препарат (БІП), бітоксибацилін (БТБ-220), ентобактерин, дендробацилін та лепідоцид.

Зберігають їх у сухих, захищених від атмосферних опадів приміщеннях при температурі від +30° до —30° С, окремо від хімічних препаратів. Всі вони є у вільному продажу.

Шкідники та хвороби

З моменту виготовлення препарат лепідоцид зберігає патогенність 2 роки, інші протягом року. Сигналом для обробітку є поява більше п'яти гусениць шкідників не старше третього віку на погонний метр гілки дерева.

Препарат застосовують обприскуванням. Спочатку готують маточну суспензію. Для цього наважку препарату розміщують у невеликій кількості води до однорідної сметаноподібної маси, що не містить грудок. Температура води для приготування робочої рідини бактеріальних препаратів не повинна перевищувати +15°С, оскільки спори бактерій у теплій воді можуть прорости ще до потрапляння в організм комахи. Робочу рідину не можна довго зберігати, а потрібно використовувати негайно, оскільки препарат втрачає свої властивості.

Відомо, що спори бактерій знижують активність під дією ультрафіолетових променів, тому обприскувати біопрепаратами потрібно увечері або вранці, оптимальна температура для цього — 18—32°С. Обробки не проводять, якщо середньодобова температура нижча +13°С, а також коли випадають дощі або на листі багато роси.

Сухий порошок ентобактерину застосовують у концентрації 0,6—1%, бітоксибациліну — 0,3—0,4%, лепідоциду — 0,12%, дендробациліну — 0,3—0,5% (30—50 г на 10 л води).

Норма витрати робочої рідини (літрів на одне дерево, кущ) така:

дерева до 2 років	— 0,5—1;
дерева віком 3—5 років	— 2,0
дерева віком 6—8 років	— 4,6;
дерева віком 9—12 років	— 6—8;
дерева віком 13 років і більше	— 8—10;
малина	— 0,1—0,2;
смородина	— 1,2—1,5;
агрус	— 0,6—1.

Потрапляючи разом з їжею в організм комахи, бактерії масово розмножуються, виділяючи продукти життєдіяльності, які викликають отруєння (токсикоз), смерть шкідників.

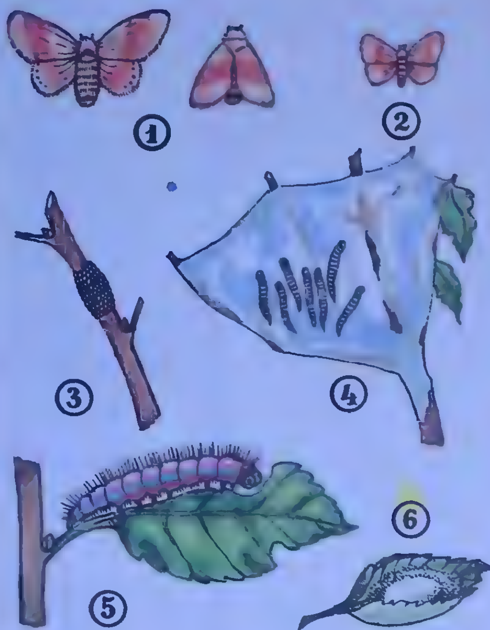
Після застосування препаратів гусениці продовжують живлення протягом кількох годин або діб, а потім гинуть. Як правило, основна частина (більше 90%) гине на четвертий день після обробки.

Найбільш ефективні згадані препарати у боротьбі проти гусениць — шкідників першого-третього віку.

Використання цих препаратів не тільки безпечне, ефективне, але й сприяє значному зменшенню залишкової кількості пестицидів у товарній продукції, збереженню чистоти навколишнього середовища.

Ю. ЯНОВСЬКИЙ,
зав. відділом захисту рослин Мліївського науково-дослідного інституту садівництва Лісостепу УРСР ім. Л П Симиренка

Кільчастий шовкопряд

1 — самка; 2 — самець; 3 — яйцекладка на пагоні; 4 — павутинне гніздо молодих гусениць; 5 — гусениця; 6 — кокон.

Кільчастий шовкопряд (коконопряд). Пошкоджує всі плодові й листяні лісові породи. Розмах крил у метелика близько 40 мм. Передні крила охряно-жовті або коричнево-бурі з двома поперечними бурими або світло-сірими смугами. Метелики літають у червні — липні. Самки відкладають на тонкі гілки по 100-400 яєць, які зимують. Гусениці з яєць відроджуються навесні в період розпускання бруньок і спочатку скелетують, а потім об'їдають листки. Вони живуть групами у павутинних гніздах, які роблять у розгалуженні гілок. Заляльковуються в коконах. У червні вилітають метелики.

Заходи боротьби. Восени або рано навесні зрізують і спалюють гілочки з кладками яєць шовкопряда. Навесні перед цвітінням дерева обприскують 0,5%-ною суспензією ентобактерину або 0,5%-ним ровікуртом (5%-ного к. е. або 5%-ного з. п.), або 0,9%-ною емульсією 10%-ного к. е. карбофосу. Після цвітіння для знищення гусениць обприскують 0,5%-ним ровікуртом (5%-ного к. е. або 5%-ного з. п.).

Будиночок садовий мансардного типу з терасою та лоджією

Стіни — цегляні завтовшки 1,5 цеглини.
Фундаменти — стрічкові збірні з фундаментних блоків ФС-4.
Перекриття — стельові пустотні панелі.
Перегородки і внутрішні стіни — цегляні завтовшки 1/2 цеглини.
Опалення — пічне й камін.
Віконні та дверні блоки — типові (стандартні).
Площа забудови — 44,8 м².
Загальна площа з гаражем і терасою — 68,9 м².
Корисна (опалювана) площа — 35 м².
Обсяг забудови — 170,7 м³.
Цегла — 13,5 тис. штук.
Цемент — 1 тонна.
Шифер — 40 листів.
Блоки фундаментні ФС-4 — 53 шт.
Панелі стельові пустотні — 6,3×1,5 м — 4 шт., 4,2×1,4 — 4 шт.
Стропила та лаги — 1,2 м³.
Дошки для підлоги — 3 м³.
Орієнтовна кошторисна вартість — 7,5 тис. крб.

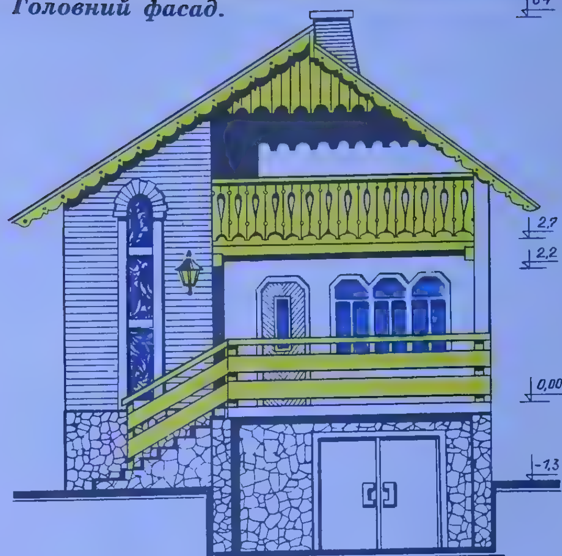
Будиночок розрахований на всі кліматичні зони України.

В. БОРИСЕНКО, архітектор

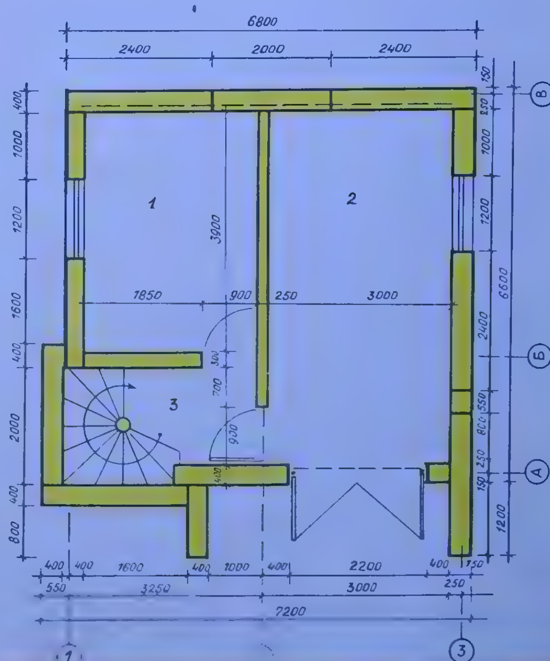
---

1. Кухня — 10,7 м².
2. Гараж — 17,4 м².
3. Площадка сходів — 6,4 м².
4. Кімната — 20,4 м².
5. Веранда — 16,5 м².
6. Тераса — 6,8 м².
7. Мансарда — 14,6 м².
8. Камін.

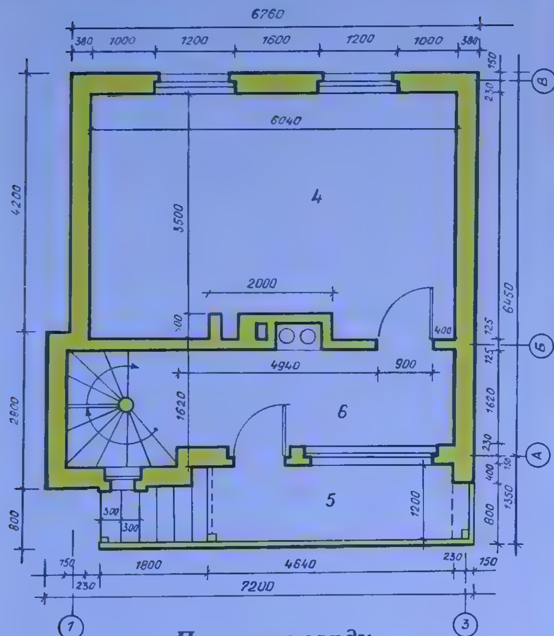
Головний фасад.

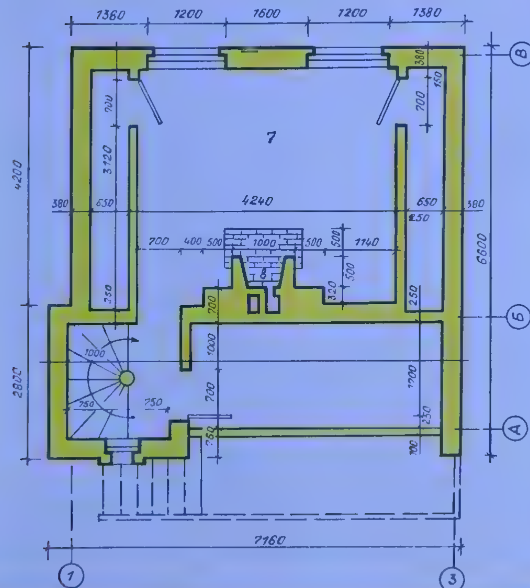
План фундаменту.

План першого поверху.

План мансарди.

Чим фарбувати будинок?

Розкажіть, будь ласка, якою фарбою можна пофарбувати цегляний будинок, веранду, огорожу, щоб це було красиво і гармонувало одне з іншим.

Є. М. АНТОЛОВЦІ
Кіровоградська обл.,
с. Івангород

Зовнішнє оформлення будинків, веранд, огорож тощо найефективніше виконувати фарбою марки МА-11. Цю фарбу (різні кольори) випускає наша промисловість. Використовують її для внутрішніх і зовнішніх робіт. Наносять фарбу на поверхню за допомогою валика або щітки у два шари. Висихає за 24 години. Розчинники фарби: РС-2; скипидар; натуральна оліфа

Підбираючи кольори для оформлення, слід керуватися деякими загальними принципами естетики:

світлі стіни чудово гармонують з червоною черепицею;

стіни будинку з червоної цегли — з світлим шиферним дахом;

конкретно кожний будинок розглядається у зв'язку з кольоровим навантаженням навколишніх предметів;

огорожа за кольоровим навантаженням після будинку грає вторинну роль, тому забарвлення її повинне бути не крикливим, а таким, щоб воно не заглушало колір будинку. Найкраще забарвлення огорожі підбирати під колір дерев'яних частин веранди, що за забарвленням складають одне ціле

В. Д. РОЗУМ

Чим змити стару фарбу?

Як у домашніх умовах приготувати рідину для змивання старої олійної фарби?

О. М. САВЧЕНКО,
Київська обл., Обухівський р-н,
с. Красне-2

Найпростішу змивку, якою користуюсь не один рік, приготувати нескладно. Готую її так: негашене вапно (1,3 кг) і поташ (450 г) замішую на воді до сметаноподібного стану. Цю рідину наношу на старе фарбове покриття і залишаю на півтори-дві години. Потім суміш змиваю. Разом з нею легко знімається і стара фарба.

Можна приготувати рідину для змивання старої олійної фарби і за таким рецептом: у вапняне тісто (500 г) і просіяну крейду (500 г) додавайте 25%-ний розчин каустичної соди, поки не утвориться рідка паста.

Пасту нанесіть на поверхню, з якої треба змити стару фарбу, і залиште на годину-півтори. Потім пасту разом з старою фарбою змиваєте 1%-ним розчином кислоти (соляної, оцтової, лимонної та ін.) Після цього обов'язково промийте водою

А. КОВАЛЕНКО,
м. Київ

У природі й на городі

Кульбаба проситься на грядку

У народі цю рослину ще називають летючки, плішивець, пустодмух, бородавник, вовчий зуб, дівоча сталість, іудейська шапка, маївка, май, молочай, москалик, падиволос, хлопцева любов, чічик. Цвіте з квітня по вересень.

Кульбаба поліпшує травлення та засвоєння харчових компонентів. Препарати з цієї рослини зменшують вміст цукру в крові на початкових стадіях цукрового діабету. Вони є цінними лікарськими засобами при жировій інфільтрації печінки. Відвар коренів кульбаби тонізує організм, посилює лактацію, поліпшує обмін речовин при шкірних хворобах (висипах, фурункулах) і є легким послаблюючим засобом. Рослина має жарознижуючу, потогінну, глистогінну, заспокійливу та снотворну властивості. Настій її листків знімає навіть інтоксикацію, спричинену укусами змії. При легеневих хворобах — найкращий відхаркувальний засіб. «Молочко» кульбаби виводить бородавки

Менш відомі у нас харчові та смакові властивості кульбаби. Тим часом вона здавна культивується в Західній Європі, особливо у Франції та Іспанії як салатна та овочева рослина. Вирощують кульбабу на городах і плантаціях в Австрії, Голландії, ФРН, Індії, Японії, США.

Готують з кульбаби різні страви, зокрема пюре. Страва, як вважають лікарі, дуже корисна при захворюваннях печінки, оскільки сприяє виділенню жовчі. Хочу наголосити, що у листі кульбаби фосфору набагато більше, ніж у звичайних листкових овочах Надзвичайно корисні мариновані пуп'янки у солянках і вінегретах; вживають їх і замість каперсів.

Думаю, що садівникам-аматорам і городникам не зайве знати, що кульбаба може захистити сад і город від шкідників. Так, на Кустанайській сільськогосподарській станції в яблуневому саду задерновували міжряддя культурою кульбаби Це дало змогу принадити в сад дуже корисних комах-ентомофагів, і обійтись без хімічних обробок проти шкідників і захворювань плодових. Вживали абсолютно чисту продукцію саду. А настій з посічених зелених листків кульбаби (400 г на 10 л води настоюють 2—3 години) використовують проти попелиць і кліщів на капусті, огірках та інших культурах.

Отже, кульбаба не набридливий бур'ян, а надзвичайно корисна рослина. Вона давно проситься у сади і на городи, на культурні ниви.

Ю. В. БЛИЗНЕЦЬ

За сонячним годинником

Мабуть, немає веселішої живої картини, як засіяна кульбабою галявина, що розкрила свої квіти назустріч травневому сонцю. Кожна рослина здається однією квіткою. Насправді ж це кошичок з квітами. Починаючи від центра, вони розміщені на капелюшку по спіралі. Для чого треба це кульбабі? Справа в тому, що спіраль схожа на пружину, яка допомагає залежно від пори доби та погодних умов закриватися і відкриватися всьому суцвіттю. Рівно о 6 годині ранку кульбаба відкриває свій кошик, в який разом з сонячними променями лине жива армія комах — запилювачів. У другій половині дня знов квітка потихеньку закривається, щоб уночі зовсім заховати у зеленому бутоні пелюсточки і пилок від нічної роси. До речі, кульбаба відчуває, як змінюється погода. Так, якщо вдень передбачається дощ, вона так і не відкриває свій кошик з квітами.

Секрети кухні тітки Насті

Варення з кульбаби

400 штук головок кульбаби, 2 лимони, 1,5 кг цукру, 1 л води.

Лимони разом з шкірочкою нарізати і варити 10 хв з квітами кульбаби. Настоювати добу Потім масу віджати, настій процідити, додати цукор і варити до готовності. Гаряче варення розлити в банки і закатати кришки Замість лимона можна скористатися лимонною кислотою, додавши половину чайної ложки її за 15 хв до кінця варіння.

Салат з кульбаби

100 г листя кульбаби, 50 г зеленої цибулі, 25 г петрушки, 15 г олії, сіль, оцет, перець, кріп за смаком, 1 яйце.

Листя кульбаби витримують у підсоленій воді 30 хв, після чого подрібнюють. Нарізані петрушку і зелену цибулю змішують з кульбабою, заправляють олією, сіллю, оцтом, перемішують і посипають зверху кропом, прикрашають вареним яйцем.

Запіканка з щавлю

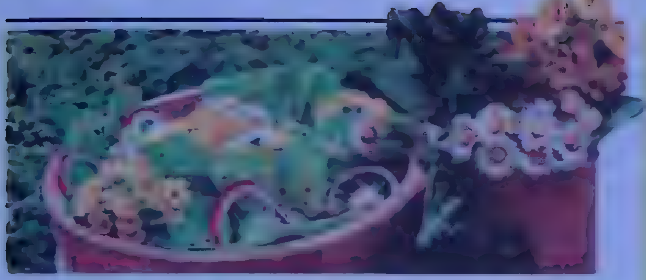
1,5 кг щавлю, 3 ст. ложки тертого сиру, 50 г масла, 1 чайна ложка пшеничного борошна, 6 шматочків білого хліба, 2 ст. ложки топленого масла, 1 ст. ложка потовчених сухарів, сіль за смаком.

Щавель відварити, злити воду, пропустити через м'ясорубку. Додати підсмажену цибулю, борошно, 1 склянку відвару щавлю, молока чи м'ясного бульйону. Поставити на плиту і, безперервно помішуючи, довести до готовності. В одержане пюре додати тертий сир і масло. На дно форми покласти скибочки обсмаженого хліба, зверху щавель, посипати сухарями, які змішані з сиром, поставити в духовку, щоб щавель не кипів, а тільки підрум'янився. На стіл подають у формі

Щавель

У листі щавлю є вітамін С, щавлевокислі солі, азотисті речовини. Використовують щавель як сирим, так і для приготування борщів, супів, приправ до м'ясних страв, начинок для пирогів,

З поля, лугу, лісу

Лопух

Цю рослину на Україні знають всі Її великі листки із задоволенням їдять тварини. Із зовсім молоденьких листочків люди готують салати Та найбільш цінується лопух як лікарська рослина. З цією метою використовують корінь лопуха Він глибоко проникає у землю Тільки рано навесні, коли грунт відтане, корінь лопуха можна вирвати із землі, але він у цей час трухлявий і не придатний для лікарських потреб. Збирати ж корені лопуха слід у кінці літа — на початку осені, при цьому не будь-які, а тільки першого року життя, тобто тих рослин, що не мали квітів і реп'яхів. Саме у цей період корені товсті, м'ясисті, соковиті. Їх викопують, старанно очищають від землі, відрізають надземну частину дрібні корінці, миють, знімають шкірку найтовщі — розрізають уздовж, розкладають тонким шаром на горищі, під навісом або й просто на відкритому повітрі, але так, щоб можна їх швидко укрити від дощу. Регулярно перевертаючи, стежать, щоб корені повністю висохли, після чого кладуть на зберігання у добре провітрюване приміщення (краще на стелажі у решеті з металевою сіточкою чи іншій місткості, куди не проникне миша)

Відомий знавець лікарських рослин Г Н. Котуков рекомендує застосовувати лопух при подагрі, цукровому діабеті, каменях у нирках і печінці, а також при екземах, вуграх, лишаях, золотусі, глистах, виразці шлунка, водянці. Відвар готують з 20 г сухих коренів на 200 г води і приймають по 1/3 склянки 3 рази на день

При лікуванні діабету, водянки, геморою, золотухи, рахіту приймають відвар з суміші коренів лопуха, стручків квасолі і листя чорниць (в однаковій кількості) Відвар з коренів разом з іншими сечогінними засобами п'ють при захворюванні сечостатевих органів

При ревматизмі кращі результати дає суміш коренів лопуха з коренями оману в рівних кількостях. О. П Попов рекомендує при ревматизмі і порушенні обміну речовин застосовувати відвар з коренів лопуха не лише всередину, а й для зігрівального компресу на все тіло. Автор вважає це особливо ефективним при лікуванні старих екзем і хронічного ревматизму.

Для регулювання діяльності шлунково-кишкового тракту рекомендується відвар коренів лопуха, який після заварювання настоюють 20 хв, проціджують і п'ють по столовій ложці тричі на день При хронічних запорах кращі результати дає відвар з насіння лопуха. Для укріплення волосся вживають настій з коренів лопуха, приготовлений на мигдальній або ж маслиновій олії, відомий під назвою «Реп'яхова олія» При фурункульозі і деяких шкірних захворюваннях, особливо гноячкових, сверблячці настій коренів застосовують зовні і всередину

Свіже листя лопуха має антибактеріальні якості. Його застосовують для загоювання ран. Прикладають чистий листок лопуха до рани після порізу, опіку, удару чи до запаленої ділянки шкіри.

Відвар листя лопуха малого, яке зібране під час цвітіння, на Поліссі пили як чай при золотусі, наривах, захворюваннях печінки і навіть злоякісних пухлинах

Лопух

У молодому листі і стеблах лопуха є вітамін С, ефірна олія, дубильні речовини Використовують їх для приготування салатів, вінегретів, борщів, бульйонів

Корені лопуха вживають з сиром, печені або варені вони замінюють картоплю

Суп з листя лопуха

300 г листя лопуха, 80 г цибулі, 40 г рису, 40 г жиру, 200 г картоплі, сіль, перець за смаком.

Картоплю і рис зварити до готовності Подрібнені листочки лопуха і пасеровану цибулю додати в суп за 10—15 хв до подавання на стіл

Примула

Цю рослину ще називають весняним первоцвітом, медяником, буковицею Росте вона в широколистяних і мішаних лісах, на галявинах, у чагарниках, по ярах і берегах річок. Примулу здавна знають як лікарську рослину Але не менш відома вона і як харчова рослина Це не дивно, адже її листя багате на вітаміни С, є в них і вітамін Е та провітамін А. З молодих листків готують смачний і корисний салат, супи і окрошку, заварюють чай Їдять також і солодкуваті квіткові стрілки До речі, у деяких країнах примулу вирощують спеціально як салатну рослину

Салат з маргаритками

1 склянка подрібненого салату 1/2 склянки квіток примули, 1 крупно потерте яблуко, 1 нарізана тоненькими кільцями цибулина.

Соус: 1 склянка сметани, сік лимона і апельсина, 2 чайні ложки меду, перець, сіль.

Компоненти соусу змішати в однорідну масу і вилити в салатницю Зверху покласти крупно нарізаний салат, квітки маргариток і примули, яблуко і цибулю. Перемішати безпосередньо перед тим, як їсти

Маргаритки

Дрібно посічені молоді ніжні листочки і зелені бутони маргаритки — пікантне доповнення до салатів, супів, страв з сиру Смак цієї рослини проявляється особливо повно, якщо бутони і листки годину потримати в будь-якому салатному соусі

Виростіть у дворі рекордистку

Скільки можна одержати від корови молока за добу, за рік, за все її життя?

Відповісти на таке запитання нелегко, оскільки молочність корови залежить від ряду факторів. Можливості ж самої тварини дуже великі.

За інших однакових умов надої та склад молока залежать від породи. Сучасні спеціалізовані породи молочного напрямку (голштини, чорноряба, червона степова та інші) мають найвищу молочну продуктивність.

Слід зазначити, що в межах породи завжди є як високо-, так і низькоудійні корови. Те ж саме можна сказати про вміст жиру, білка та інших складових молока. Залежить це не тільки від умов вирощування, віку тварини, але й від її індивідуальних спадкових особливостей.

Тому в світовій практиці проводиться велика робота щодо добору і розведення високоудійних корів.

У багатьох сільськогосподарських підприємствах нашої країни власникам худоби надається допомога кормами. Але цього замало. Селянин повинен тримати, як і колгосп чи радгосп, не будь-яку корову, а високопродуктивну, племінну. Для домашнього господарства найдоцільніше мати тварин спеціалізованих молочних порід, від яких можна одержати найбільше молока при найменших затратах кормів. Краще тримати тварин планової для даної місцевості породи, що дасть змогу мати від них не тільки найбільшу віддачу, але і використовувати висококісних плідників сільськогосподарських підприємств для одержання відмінного потомства в присадибних господарствах громадян. В результаті — вже через три-чотири покоління в особистому господарстві буде відмінна племінна корова з рекордними надоями. Затрати, пов'язані з племроботою, швидко окупляться не тільки збільшенням продукції, а й надбавкою в цінах від продажу племмолодняка.

Вирощена в домашніх умовах рекордистка повинна бути тестована за факторами груп крові. В такому випадку від корови можна продавати молодняк як племінну продукцію. Телиця від корови з надоєм 8 тис. кг молока і більше в 12-місячному віці коштуватиме близько 3 тис. крб. Від цих корів спеціалісти племінної служби господарства повинні не менше разу на місяць визначати вміст жиру і білка в молоці, а також величину надою.

Рекордисток на районних, обласних, республіканських та всесоюзних виставках нагороджують дипломами, медалями (золотими, срібними, бронзовими), а також грошовими преміями до 1000 крб. Генетичний потенціал сучасних порід такий, що при інтенсивному вирощуванні телиць, правильній їх

Донедавна абсолютною світовою рекордисткою за річним надоєм молока вважали корову голштинської породи Бічер Арлінду Еллен (США), від якої за 365 днів IV лактації одержано 25248 кг молока жирністю 2,82%. Це — 713 кг молочного жиру. Проте в 1982 р. цей рекорд перевершено: корова Убре Бланка (дослівний переклад з іспанської мови: біле вим'я) — помісь другого покоління від голштинів і зебу (Куба) за 305 днів лактації дала 25268 кг молока жирністю 3,8%, тобто 959,4 кг молочного жиру. Максимальний добовий надій — 110,9 кг при триразовому доїнні від неї одержано на 254-й день лактації.

* * *

Найвищий вихід молочного жиру за рік — 1013 кг — одержали від голштинської корови Бризвуд Петсі Бар Понтіак (США). За IX лактацію вона дала 21546 кг молока жирністю 4,70%. Високим надоєм по I лактації відзначилась при дворазовому машинному доїнні Даймонд-Селевейшн Нолма цієї ж породи — 16793 кг, або 460 кг молочного жиру.

* * *

У 1938 р. від корови ярославської породи Вени (СРСР) надоєно за добу 82 кг, у 1948 р. від Бірдж Бірх (Англія) та у 1960 р. від Ениль Петсі (США) — по 90 кг.

На нашій обкладинці

годівлі і доїнні після отелень можна одержати надій по I лактації 5000 кг, по II — 6000, по III — 7000 кг.

А де ж узяти рекордистку? Така худоба у нашій країні зосереджена у племінних господарствах. Але для домашньої ферми звідти взяти корову досить складно. Між тим окремі високоудійні корови через незначні відхилення вибраковуються, їх здають на м'ясокомбінати. Вважаємо, що така практика неправильна. Слід високопродуктивну корову зберегти, обміняти в селянському господарстві на менш удійну, яку й здати на м'ясо не шкода. Яку ж тварину слід вважати рекордисткою? Ту, у якої продуктивність вища від середньої в кілька разів.

Важливе значення в підвищенні надоїв має зокрема роздоювання корів як комплекс заходів по годівлі, догляду та утриманні тварини. Підготовку до роздоювання слід розпочинати з другої половини тільності. Запускають корову не пізніше як за 50—70 днів до отелення. Для цього з раціону виключають соковиті та концентровані корми, доїння скорочують до двох разів на добу, згодом — до одного, потім через добу, а далі зовсім припиняють. Якщо сухостійний період триває лише 30 днів, то недоодержують до 1000 кг молока в наступній лактації. Коли ж тварина отелиться, її необхідно в суворо відповідний час годувати і доїти. Корова звикає до добового ритму, і будь-яке його порушення викликає зниження продуктивності.

Перед початком доїння вим'я необхідно обмити теплою водою (30—40°C), витерти насухо рушником і зробити попередній масаж. Частота видоювання залежить від темпів доїння. Натренована доярка робить 80—100 стискань на хвилину (вищий темп не дозволяє новим порціям молока потрапити в дійковий канал). При нижчому темпі молоко у вимені затримується, надої падають. Доїння в потрібному темпі дозволяє одержати молока на 10—15% більше, ніж при повільному.

Для подальшого зростання надоїв слід так організувати годівлю, щоб в добовому раціоні були додаткові корми. І давати їх доцільно доти, поки корова підвищує надої. Найчастіше роздоювання розпочинають тоді, коли вона повністю одужає після отелення, що буває через два-три тижні. Тварина підвищує надій до 3—4-го місяця лактації, після чого продуктивість перебуває на одному рівні, а потім знижується.

Вміле доїння в поєднанні з нормованою годівлею дозволяє підвищити продуктивність корови вдвоє. При роздоюванні особливо ефективні буряки, гарбузи, інші коренеплоди, дерть, комбікорми. Але при цьому потрібно слідкувати, щоб не перегодувати корову, і, досягнувши максимального надою, коли нова прибавка корму не викликає додаткової віддачі молока, знизити даванку кормів до норми.

В лабораторіях селекційно-племінної роботи та відтворення стада колгоспів і радгоспів працюють зоотехніки, ветлікарі-гінекологи, техніки з племзаписів, техніки-осіменатори. Саме такі компетентні фахівці і можуть надати кваліфіковану допомогу громадянам у веденні племінної роботи в особистих господарствах, придбанні корови відповідної породи, чітко налагодити осіменіння тварин домашньої ферми сім'ям плідників-поліпшувачів.

Зокрема, схрещування маток з голштинами дасть змогу мати в особистому господарстві високоудійних корів, які значно перевершують за продуктивністю неголштинізованих тварин.

І. П. НАБОКА,
доцент Української сільськогосподарської академії

Корови червоної польської породи Червона і Сива жили відповідно 28 і 35 років, телились 26 і 30 разів. Корова угорської породи Барань використовувалась 32 роки, від неї одержано 27 телят, а надій за останню лактацію досяг 3981 кг молока жирністю 4,19%. У світі зареєстровано майже 300 корів з продуктивністю за все життя понад 100 т молока, з яких майже 80% припадає на Голландію.

* * *

На Україні розводять такі породи великої рогатої худоби: чорно-рябу, червону степову, симентальську, лебединську, червону польську, буру карпатську, білоголову українську, пінцгау.

Кожна з них має свої переваги. Так, червона степова набула популярності завдяки високій продуктивності, пристосованості до сухого і жаркого клімату. Вона невибаглива і чутлива до умов годівлі, догляду та утримання. Симентали добре поєднують молочні і м'ясні якості. Корови чорно-рябої породи відзначаються високими надоями, мають добре виявлений молочний тип, міцну будову тіла. Інші породи республіки, як і згадані, відмінно пристосовані до відповідних зон України, мають міцну будову тіла і стосовно умов — високу продуктивність. Але вони поступаються перед молочними породами світового рівня. Перспективою для схрещування зокрема є голштинська порода. При цьому, де розводять чорно-рябу, використовують голштинів чорно-рябих, а де сименталів — червоно-рябих.

Цінний генетичний показник — підвищена жирномолочність. Корови гернзейської породи Фасінейшн (Англія), жирність молока якої досягла 10,58% при надої за 362 дні 5946 кг, Августа угорської рябої поророди — відповідно 6,04% і 12707 кг, корови симентальської породи Воротка (СРСР) — 6,04% і 6508 кг та Медуза (СРСР) — 6,08% і 5033 кг. У племрадгоспі «Росія» Челябінської області від корови Волги чорно-рябої породи за 305 днів III лактації надоєно 17517 кг молока жирністю 4,2% при виході молочного жиру 736 кг. Від корови Льотки симентальської породи колгоспу ім. Шевченка Переяслав-Хмельницького району Київської області за 305 днів V лактації надоєно 13037 кг молока жирністю 4,85%, або 632 кг молочного жиру. У колгоспі «Маяк» Прилуцького району Чернігівської області від корови Чорнощока симентальської породи за 305 днів X лактації одержано 14009 кг молока жирністю 4,36%, або 611 кг молочного жиру. А в племзаводі «15 років Жовтня» Київської області від корів симентальської породи Фокусни й Іволги за 305 днів VI лактації надоєно відповідно 14153 і 13367 кг молока жирністю 4,14 і 4,40%, або 589 та 588 кг молочного жиру. У держплемзаводі «Плосківський» Київської області вирощено унікальну рекордистку Вербичку 2446, від якої за 305 днів I лактації надоєно 13320 кг молока жирністю 3,96%, або 527,5 кг молочного жиру, від корови Вістки 2038 за 305 днів II лактації відповідно 12428 кг, 3,67%, 456 кг, а від корови Сводки 272 племрадгоспу ім. Комінтерну Хмельницької області за 305 днів II лактації відповідно 10092 кг, 4,04%, 442,4 кг

Консультацію дає спеціаліст

Підшкірні оводи

Підшкірні оводи спричиняють захворювання великої рогатої худоби на гіподерматоз і завдають чималої шкоди тваринництву. В республіці поширений підшкірник звичайний, якого ще називають «строка». Дорослий овід — велика комаха довжиною до 2 см, схожа на джмеля. Дорослі особини починають літати в південних зонах з квітня-травня, у північних — з червня і до вересня. Самка відкладає на волоссі ніг, крижів, пахвини, боках живота тварин до 500—600 яєць. Личинки, що виходять з яєць, проникають під шкіру, а потім у спинномозковий канал. Тут вони перебувають з листопада до січня-лютого, а потім виходять у підшкірну клітковину. Досягши шкіри спини, личинки розчиняють її, від чого утворюється невеликий отвір, через який вони дихають і виділяють продукти обміну речовин. На цьому місці розвивається запалення і виникають жовна. Період виходу личинок з жовен триває 2—3 місяці, починаючи з квітня-травня. При нападі самок оводів тварини не можуть спокійно пастись, недоїдають, збуджені, тікають у приміщення чи затінок, надої та прирости знижуються.

Для боротьби з підшкірними оводами вживається комплекс профілактичних та лікувальних заходів. Щоб запобігти зараженню худоби, тварин, уражених личинками підшкірних оводів, без їх попередньої обробки не слід випускати на пасовище. В період масового льоту оводів тварин утримують в тіні під навісами або у приміщеннях літнього типу і випасають увечері та вночі. Але оскільки вберегти тварин від нападу оводів неможливо, то восени проводять ранню хіміотерапію гіподерматозу. Для цього необхідно звернутись до місцевої ветеринарної служби, працівник якої обробить тварину двічі з проміжком у місяць високоефективними препаратами (майже всі личинки гинуть). Та якщо все-таки личинка перезимувала в тілі тварини то навесні при появі жовен її слід знову обробити відповідними препаратами, але одноразово. Коли боротися запропонованими способами, то можна захворювання великої рогатої худоби гіподерматозом ліквідувати. Але це за умови, що в господарствах населеного пункту ретельно оброблятимуть всіх тварин.

Б. Ф. СТАРИНЕЦЬ,
завідуючий паразитологічним відділом Республіканської ветеринарної лабораторії

Від здуття і проносу

ЗДУТТЯ буває у корів, телят, кіз від згодовування їм зволоженої конюшини і люцерни, що нерідко призводить до падежу.

Раніше мій дід, а зараз і я з батьками, лікуємо здуття тварин так. Для корови, яка здулася, беру 2—3 літри молока (більше не завадить). Якщо молоко холодне, то підігріваю його до температури щойно видоєного. Молоко наливаю в півлітрові пляшки. Далі процедуру краще робити вдвох. Один бере корову за ніздрі і піднімає голову трохи догори, відкриває рот, а другий збоку вставляє в рот пляшку з молоком і виливає його корові.

Телятам і козам задають літр молока, але коли є можливість дати більше, не жалійте, воно не зашкодить. Боки у тварин швидко спадають і все проходить. Бажано, щоб пляшка була гумовою, я ж користуюсь скляною.

ПРОНОС в маленьких телят нерідко настає від обгодовування. Коли хворобу запущено, може бути пронос кров'яний і телята нерідко гинуть. Щоб вилікувати тварину, беру 2—3 столових ложки горілки (це для дуже маленьких, а для дорослих і доза більша), додаю солі, щоб горілка була солонувата, виливаю в пляшку з-під пепсі-коли, в другу пляшку беру два яєчних білка без жовтків. Перед годівлею тварини молоком задаю їй в рот з пляшки підсолену горілку, а потім виливаю яєчний білок. Після кількох таких процедур травлення в теляти нормалізується, пронос припиняється.

А. БЕРДНИК,
256423, Київська обл., Білоцерківський р-н, с. Томилівка, вул. 1-го Травня, 51

Півник чи курочка?

Тепер птицю нерідко вирощують з курчат, яких купують в інкубаторах. І дуже важливо б знати, скільки серед них самців, а скільки самок. А як їх розрізнити, коли вони однакові.

А. Р. КИСІЛЬ,
293720, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Горького, 11, кв. 5

Існує кілька методів сортування особин за статтю. У промисловому птахівництві використовують прилади. Наприклад, звуковий сигнал (писк) у самця і самиці різний, і прилад це може вловити.

Але можна сортувати молодняк за статтю в добовому віці залежно від живої маси. Як правило, самці в цьому віці на 2 г важчі самок. Для цього зважують відповідну кількість курчат, качат чи індичат, визначають їх середню масу. Всіх особин, в котрих жива маса вище середнього показника, відносять до самців. Крім того, самці рухливіші, стійкіші на ногах. В індиків з білим опеpенням в добовому віці самці мають коричневу пляму. За цією ознакою провадиться селекція.

Д. С. ІВЛЄВА,
начальник відділу яєчного виробництва ВНО «Укрптахопром»

Пасіка у травні

Наростіть силу сім'ї

Головне завдання у пасічника в травні — наростити силу сім'ї незалежно від погодних умов і медозбору. Бджіл, що вийшли із зими, повністю замінюють молодими, енергійнішими. За поганого медозбору сім'я дуже швидко зменшує запаси кормів. Якщо ж взяток добрий, то сильні материнські сім'ї виводять молодих маток, яких використовують для створення нуклеусів та відводків.

Слід уважно простежити, щоб матка постійно мала вільні стільники для відкладання яєць. У травні замінюють старих маток на молодих і плідних. У цей час пасіку ставлять на посівах озимого ріпака, еспарцету, у насадженнях білої акації, створюють відводки та пакети як для себе, так і для замовників. За допомогою спеціальних пристроїв збирають квітковий пилок. Зберігають його висушеним або консервованим (залитим медом).

При надбудові комірок підставляють штучну вощину для відбудовування, збільшуючи запас стільників на період головного медозбору. Слід провести противарроатозні обробки сімей. Воскобудівельні рамки використовують для боротьби з кліщем варроа та добування воску. Стежать, щоб у напувалках була підсолена вода (5 г кухонної солі на 1 л води).

Вибракувані стільники перетоплюють на віск.

В. ПЕТРУША

Біометод проти кліща

Часто у пасічників через невчасну боротьбу з варроатозом гинуть бджолосім'ї. Слід пам'ятати — критичний момент у бджолосім'ях настає, коли проходить заміна літньої бджоли на зимову, тобто після медозбору. В цей період і потрібно максимально звільнити бджіл від кліща за допомогою загальновідомих хімічних препаратів. Важливо, що в цей час розплоду мало і весь кліщ перебуває на бджолах, що дає можливість значно знизити заклещеність сімей.

Однак боротися з кліщем Варроа лише хімічними засобами недоцільно, оскільки вони шкідливі для бджіл і не діють на самок паразита та їх потомство. Тому найефективнішим, на мій погляд, є комбінований спосіб боротьби з варроатозом, коли, крім хімічних засобів, застосовуються і біологічні.

Біометодом користуюся декілька років і одержую хороші результати. За 20—21 день до закінчення літнього сезону маток ізолюю ганеманівською решіткою, примушуючи тим самим відкладати яйця на одну рамку, що й буде пасткою для самок кліща, основна маса яких залазитиме в розплід для розмноження. За 6—7 днів до виходу молодих бджіл цю рамку виймаю з вулика і знищую, а матку і бджіл відпускаю в гніздо.

Цей спосіб дає можливість у кілька разів зменшити застосування хімічних препаратів.

І. М. ЗАЯЧКІВСЬКИЙ,
завідуючий Гусятинським відділенням Тернопільського бджолорадгоспу «Медобори»

Видавництво «УРОЖАЙ» пропонує

Кожен, хто займається чи має намір зайнятися присадибним господарством — городництвом, садівництвом, тваринництвом зможе одержати корисні поради з літератури, що випускатиметься республіканським видавництвом «Урожай» в цьому році. Автори книжок, кваліфіковані спеціалісти, на високому професійному рівні і в доступній формі висвітлюють важливі практичні питання високоефективного ведення різних галузей домашнього сільського господарства. Тут узагальнено досягнення науки і досвід кращих господарників.

«Як програмувати врожай». У виданні описано принципи і методи одержання запрограмованої продуктивності сільськогосподарських культур. Наведено відомості про затрати поживних речовин на формування врожаю, про використання їх рослинами з грунту та добрив. Показано роль інших заходів і факторів в одержанні запрограмованої продуктивності.

На численні прохання читачів буде перевидано «Справочник по удобрению и защите растений в коллективных садах и на приусадебных участках». У виданні описано пестициди і добрива, що рекомендуються для застосування на присадибних ділянках. У цьому виданні порівняно з попереднім (1987 р.) висвітлено способи їх застосування і норми витрат, а також санітарно-гігієнічні вимоги з урахуванням специфічних умов присадибного господарства і охорони навколишнього середовища.

Готується до перевидання «Атлас шкідників плодових і ягідних культур», де в кольорі зображено і описано найпоширеніші шкідники по стадіях їх розвитку, наведено найефективніші методи боротьби з ними. У новому виданні враховано зміни в регламентації хімічних засобів боротьби.

Широке коло читачів зацікавить нова книжка «У природі і на городі». У довідковому виданні йдеться про дикорослі і культивовані на присадибних ділянках корисні для людини рослини — лікарські, високовітамінні, медоносні, харчові, декоративні тощо, їх використання.

У книжці «Овощеводство и цветоводство защищенного грунта для любителей» наведено характеристику малогабаритних культиваційних споруд закритого грунту, способи їх обігріву і регулювання в них мікроклімату з урахуванням біологічних особливостей рослини. Рекомендуються найкращі сорти, викладено методи вирощування овочевих і квіткових рослин. Подано поради за схемами чергування культур і захисту рослин від шкідників та хвороб. Книга добре ілюстрована кольоровими малюнками.

Садівникам-аматорам видавництво пропонує буклети «Смородина» і «Агрус», де зазначено строки виконання основних процесів садіння цих культур і догляду за ними. Наведено характеристики кращих сортів, розповідається про підготовку садивного матеріалу і грунту, удобрення, формування і обрізування кущів, захист рослин від шкідників.

Худобу, що утримується в особистих господарствах в межах норм, встановлених Статутом колгоспів і діючим законодавством, власники використовують для своїх потреб, реалізації організаціям споживчої кооперації, продажу на ринках. Найновіші конкретні поради щодо утримання великої рогатої худоби, свиней, кіз, кролів, нутрій стосовно умов домашнього господарства читач знайде на сторінках відповідних книжок видавництва «Урожай». Пропонується увазі бджолярів «Довідник пасічника», де викладено питання розведення та утримання бджіл, створення кормової бази, передові форми організації праці.

«Довідник кролівника і звіровода» знайомить з питаннями розведення, годівлі, утримання кролів і хутрових звірів, з новими нормами проектування ферм, ветеринарно-санітарними заходами на фермах і в господарствах звірівників-аматорів. Є розділи про розведення фредок, червоних лисиць, єнотоподібної собаки.

Відомості про багатовікову еволюцію диких тварин, творчі пошуки вчених, що зуміли зберегти і розвинути до промислових масштабів корисні для людини властивості тварин у процесі їх одомашнення, вміщено у книжці під назвою «І назвали тварин домашніми». У ній охарактеризовано найпоширеніші породи великої рогатої худоби, свиней, овець, кіз, коней, птиці. Висвітлено питання про біологічний ліміт продуктивності, розповідається про сільськогосподарських тварин майбутнього.

Практичні питання раціонального використання присадибних ділянок для виробництва кормів домашнім тваринам узагальнено на сторінках книжки «Корми з присадибної ділянки». Тут викладено особливості обробітку грунту, заготівлі і внесення місцевих органічних добрив, бажані строки висіву окремих кормових культур та їх сумішок в основних і пожнивних посівах. Дано практичні рекомендації і довідкові матеріали по заготівлі, зберіганню та згодовуванню тваринам сіна, соломи, полови, сінажу, силосу, бульбо- і коренеплодів, трав'яної і сінної січки. Особлива увага приділяється питанням використання міні-техніки у перспективі.

Готується до перевидання книжка «Поради сільському умільцю». У довіднику подано практичні поради як працювати з матеріалами, деревом, склом, пластмасами, різними клеями і лакофарбовими матеріалами. Перевидання містить малозастосовувані рецепти на основі сучасних матеріалів.

Про експлуатацію і ремонт побутової електроапаратури, глибинних електронасосів, двигунів, зарядку і ремонт акумуляторів, електрообладнання мотоциклів і легкових автомобілів можна дізнатися з книжки «Поради сільському електрику».

Одержати детальну інформацію про літературу видавництва «Урожай», а також попередньо замовити і придбати її після виходу в світ можна в універсальних та спеціалізованих книжкових магазинах облкниготоргів та облспоживспілок, а також у книгарнях — опорних пунктах видавництва:

320044, м. Дніпропетровськ, вул. Ворошилова, 1, магазин № 17;
330000, м. Запоріжжя, просп. Леніна, 38, магазин № 35;
252127, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 128, магазин № 47;
314601, м. Полтава, вул. Гоголя, 19, магазин 16 (універсальний);
325026, м. Херсон, просп. Ушакова, 64, магазин № 5;
257000, м. Черкаси, вул. Урицького, 200, магазин «Будинок книги»;
252117, м. Київ, вул. Попудренка, 32, магазин «Книга — поштою».

О. Р. МАМЧИЦЬ

Своїми руками

Ярмарка ідей

Серед ділових людей розвинених країн побутує вираз: «Ідея дорожча над усе». У нашому суспільстві ділових людей поки що небагато, тому, мабуть, ідеї у нас практично не коштують нічого. Правда, останнім часом у зв'язку з конверсією та розширенням виробництва товарів широкого вжитку керівники заводів, фабрик, кооперативів починають ламати голови: що б його за товар виготовляти, аби він попитом у населення користувався Інакше у час поголовного госпрозрахунку и прогоріти недовго. А на вивчення попиту нашою торгівлею надія мала. Бо хто ж не знає, що то за вивчення Результати його на полицях магазинів непотрібом забитих.

«ДСГ» вирішив допомогти підприємствам, які хочуть випускати товари широкого вжитку. Попит на ті чи інші товари нам відомий з листів наших читачів Вони ж підкажуть, що продовжувати виготовляти, яких чекають нових виробів, чи, як лист киянина І П. Переверзєва, з якого ми розпочинаємо нову рубрику, наштовхнуть на думку розпочати випуск давно і незаслужено забутих товарів.

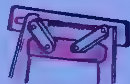
Щоб коріння не пошкодити

Для пересаджування розсади й молодих рослин із грудкою землі на корінні, щоб вони не пошкоджувалися, а рослини краще приживалися, я зконструював і виготовив з відходів листового легкого металу пристрій (див. рис). Челюсті його з неіржавіючої сталі. Розміри довільні. Як діє пристрій, видно з рисунку. Якщо піджати нижню рухому планку до верхньої — нерухомої, важелі розсовують верхні кінці рамн. В результаті цього нижні кінці, повертаючись на осях, що на перекладині, стискують челюсті разом із грунтом і рослиною, що знаходиться в них. Перенісши рослину до нової ями, викопаної попередньо пристроєм, відпускаємо нижню планку і виймаємо пристрій. Рослина посаджена

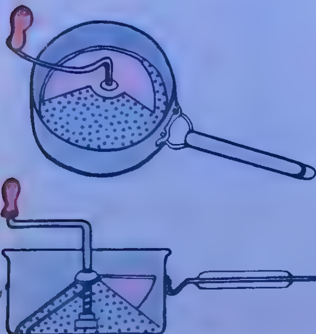
Цим пристроєм можна працювати однією рукою

І. П. ПЕРЕВЕРЗЄВ

Соковижималка

Уже понад тридцять років користуємося ми ручною соковижималкою, яку я придбав у НДР У ній дуже легко и швидко можна протирати помідори, обліпиху, смородину та інші ягоди. Достатньо кілька разів повернути ручкою, як сік із засипаних у пристрій ягід буде прочавлений у ємкість, на якій він установлений (каструлю або бачок). Конструкція цієї соковижималки надзвичайно проста й надійна (див. рис) Матеріал, з якого вона виготовлена, кислотостійкий. Діаметр отворів сітки не більше 2 мм. Кількість їх мусить бути якомога більша. Так, у описуваній мною, що встановлюється на трилітрову каструлю, їх 1666 штук. Пружина, що притискує крило до сітки, має у своїй верхній частині прямий відросток, який зчищає мезгу з нижньої частини сітки. Думаю, що знайдеться підприємство або кооператив, які б виготовляли такі соковижималки Адже вони потрібні у кожній сім'ї, так як і м'ясорубки

І. П. ПЕРЕВЕРЗЄВ,
Київ, вул. І Кудрі, 38-б, кв. 73

Наковальню для дрібних робіт не завжди можна придбати в магазині При потребі її можна виготовити самому з старої праски (не електричної). З дерев'яних брусків зробіть гніздо для ручки праски, а до нижнього бруска підклейте войлок або гуму

При забиванні цвяхів може стати в пригоді простий пристрій з сталевого пружного дроту товщиною 2 мм, що вбереже ваші пальці від випадкових травм

Для тимчасового зберігання малярних щіток можна використати шматок старої велосипедної камери, стягнутий гумовим кільцем

Служба взаємодопомоги

Без хімії

У № 10 «ДСГ» в розділі «Служба взаємодопомоги» запрошували читачів поділитися досвідом боротьби з шкідниками і хворобами рослин нехімічними засобами. Я такого досвіду не маю, але вже давно збираю вирізки з різних газет і журналів з порадами садівникам і городникам. Серед них знайшла поради проф. Т. В. Лихолата, які, гадаю, можуть стати в пригоді читачам журналу.

Настій з листя лапипа (рос. — репейник) — 1,5—2 кг дрібно нарізаних листків і черешків залити 9—10 л води і настоювати в напівпрохолодному місці 3—4 дні. Потім профільтрувати, додати 10—15 г рідкого мила, перемішати. Цю суміш можна використовувати для обприскування або промивати нею листя рослин, уражених попелицею, павутинним кліщем, лучними клопами та ін.

Настій з польового осоту — 100 г подрібненого листя і стебел осоту залити 3 л води, настоювати під кришкою 8—10 год, відфільтрувати, додати 10—12 г рідкого мила, перемішати. Обприскувати рослини проти борошнистої роси 3—4 рази (свіжовиготовленим настоєм) з інтервалом 4—5 днів.

Настій з ромашки лікарської — 100 г листків і стебел подрібнити, залити 1 л води, настоювати 15—17 год, профільтрувати, розбавити в 5 разів водою, додати по 3—4 г рідкого мила на літр, розмішати. Розчин допомагає у боротьбі з гусінню капустяної совки та іншими листогризучими комахами.

Настій з цибулі — 100 г натертої на тертці цибулі або 60 г її лушпиння залити 3 л води, розмішати, настоювати 7—10 год у закупореному посуді, профільтрувати, розбавити до 10-літрового об'єму водою кімнатної температури. Використовувати для обприскування (додаючи 10—15 г рідкого мила) рослин проти попелиці, гусені капустяної та іншої совок, лучних клопів, щипавки звичайної.

Н. В. ПАВЛЕНКО,
317250, Кіровоградська обл., Новоукраїнський р-н, с. Рівне, вул. Енгельса, 25

Цілу низку порад-відповідей на запитання, вміщені під рубрикою «Служба взаємодопомоги» у № 10 «ДСГ» за 1989 рік, надіслав Григорій Миколайович КАПША, посилаючись на літературні джерела і власний досвід. Ось деякі з цих порад.

На запитання Т. ПІДОРВАНОВОЇ

Малина уражена кореневим раком. Усі кущі слід викопати і спалити, на цій ділянці не садити і не сіяти нічого 2—3 роки. Можна продезинфікувати мідним чи залізним купоросом (100—300 г на 10 л води).

На запитання П. І. ФЕСУНА

Яблуня може бути уражена морозом, хлорозом або дуже підвищена вологість. Листки блідо-жовті — хлороз, нестача у грунті розчинних солей заліза і надмірна кількість вапна. Листя дрібне, вузьке, зібране у розетки жовто-зеленого кольору — дрібнолистя. Розсипати під яблунею металеву стружку чи ошурки і перекопати.

На запитання Л. Дубан

Обприскувати огірки настоєм коров'яку або сіна (1 кг коров'яку або перепрілого сіна залити 3 л води, через три доби процідити і розбавити 1 л настою 3 л води). Сінний настій застосовують для вечірнього обприскування. Обробку повторюють через 7—9 днів.

Щодо часнику. Озимий часник довго не зберігається, краще завести ще й ярий.

На запитання О. М. ДЕРЕНОВСЬКОЇ

Хворі гілки вишні вирізати і спалити, листя опале згребти і теж спалити. Обприскувати рано навесні 3-процентною, а в період вегетації два-три рази 1-процентною бордоською рідиною (на 10 л води відповідно 300 і 100 г мідного купоросу та стільки ж вапна).

На запитання Л. С. ПИЛИПЕНКА

Малина уражена малиновою мухою. В період її льоту перед цвітінням малини обприскувати землю і молоді пагони 0,3-процентним карбофосом (30 г на 10 л води). Систематично зрізувати і спалювати в'янучі стебла, проріджувати загущені ділянки, розпушувати, а восени перекопувати грунт. Стебла, що відплодоносили вирізати, не залишаючи пеньків, і спалювати.

На запитання М. В. ВДОВИЧЕНКА

Восени викопати ями 50×50×50 см, закидати свіжим гноєм. Коли капустянка збереться, в морози гній розкидати. Можна вирізати з жерсті Г-подібні пластини і встановити по дві, щоб вийшов квадрат, навколо стебла. Розмішати у воді вапно і залити цим «молоком» ходи капустянки. Можна приготувати отруйні приманки з кукурудзи чи пшениці, закласти їх у ямки і засипати землею.

Личинок, що вилізуть, зібрати, щоб не поклювали кури, і знищити.

Роблять ще так. Забивають в землю сухі соснові рейки, до яких прибивають планку так, щоб вона від вітру крутилась, як млинок. Вібрація передається в грунт, і капустянка тікає. Добре ще завести їжаків.

Г. М. КАПША,
317013, Кіровоградська обл., Світловодський р-н, с. Велика Андрусівка, вул. Фрунзе, 40

Як боротися з капустянкою

На запитання М. В. ВДОВИЧЕНКА
(«ДСГ» № 10 за 1989 р.)

У журналі «Приусадебное хозяйство» № 4 за 1989 р. М. Л. Панков з сел. Кириківка Сумської області ділиться своїм досвідом боротьби з капустянкою. Він випадково дізнався, що запах хризантем відлякує капустянку. Восени, коли хризантеми відцвітуть, зрізує стебла, зв'язує їх у снопики і підвішує в приміщенні. Навесні, під час висаджування розсади, подрібнені сухі стебла і листя хризантем розкладає в лунки або борозенки. Як пише М. Л. Панков, капустянка на його ділянку не навідується.

О. В. ГУРТЄЄВА,
м. Запоріжжя

На присадибній ділянці маю сад і в ньому сливи. Може, хтось поділиться досвідом, як коптити сливи угорки в домашніх умовах. Які фрукти ще можна коптити?

О. І. ШУЛЬГА,
251350, Чернігівська обл., м. Прилуки, вул. Радянська, 120

Хочу придбати комплект журналу «ДСГ» за минулий рік. Хто зможе вислати мені післяплатою, буду дуже вдячний.

А. В. ТАРАСЮК,
184643, Мурманська обл., селище Сафоново 1, вул. Паніна 8, кв. 15

У мене на дворічному саджанці лимона всихають листочки. Спочатку розпускаються, а потім починають підсихати краєчки, все далі і далі, поки весь листочок всихає і відпадає. Може, хтось підкаже, як запобігти цьому лиху.

Н. Н. МЕЛЬНИК,
245440, Сумська обл., м. Лебедин, вул. Спартака, 19

Вже багато років живемо в хаті і весь час вона по вікна мокріє. Що ми вже не робили, але безуспішно. Чекаємо поради від досвідчених господарів.

О. П. ЗУБКО,
323304, Дніпропетровська обл., Царичанський р-н, с. Ульянівка, вул. Кірова, 64

Торік не знав про журнал «ДСГ» і не передплатив його, а в кіоску зумів купити лише № 1 і 12. Може, хтось вишле мені номери з № 2 по 11 за домовленістю або хоча б на «прокат», я прочитаю і поверну. Той, хто відгукнеться на моє прохання, спочатку нехай напише мені листа, щоб домовитись.

В. М. УС,
312450, Харківська обл., м. Валки, пров. Комсомольський, 10

Дім сад город 4
1990

У номері:

Стор

Госпрозрахункова інформаційна служба «ДСГ» «Ініціатива» . . . 1

ЩЕДРА ГРЯДКА

Грунтознавчий практикум . . . 2
Беспалов В. В. Компост — через три роки . . . 3
Крох В. О. 4 центнери з сотки . . . 4
Бєльчич В. Т. Картопля з насіння . . . 5
Живіцький Г. П. Як знищити капустянку . . . 5

ХОДІМТЕ В САД

Щеплення . . . 6

СЕКРЕТИ КУХНІ ТІТКИ НАСТІ . . . 9

ДОМАШНЯ ФЕРМА

Набока І. П. Виростіть у дворі рекордистку . . . 10
Заячківський І. М. Біометод проти кліща . . . 12

СВОЇМИ РУКАМИ . . . 14

СЛУЖБА ВЗАЄМОДОПОМОГИ . . . 15

НА ВКЛАДЦІ. Проект будинку з гаражем і мансардою

«Дом, сад, огород» (на украинском языке)

Ежемесячное приложение к журналу Государственного агропромышленного комитета Украинской ССР
«Сельские горизонты»

№ 4, апрель 1990 г
Издается с 1989 г.
Киев, издательство «Урожай»
Адрес редакции 252054 Киев-54, ул Павловская 11-г
тел 216-05-40
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна»
252047, Киев-47 проспект Победы, 50

Здано до набору 16.02.90 Підписано до друку 22.03.90
Формат 60X90 Папір офсетний № 1 Офсетний друк 2,5 умовн друк арк 12 умовн фарб
відб 3,6 обл.-вид арк Тираж 294000 прим Зам 0140
Ціна 40 к

Адреса редакції 252054 Київ-54 вул Павлівська 11-г
тел 216-05-40
Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна»
252047, Київ-47, проспект Перемоги 50

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад»

Хочу придбати

...насіння портулаку.

И. І. Мищенко,
251082, Чернігівська обл., Борзнянський р-н,
с. Миколаївка

...саджанці кімнатного ананаса, граната, апельсина, мандарина, насіння суничного фізаліса. Пропоную насіння червоноголової капусти сорту Кам'яна голова і помідорів Чорний принц, Королева городу.

В. І. Липи.
322743, Дніпропетровська обл.
Софіївський р-н, с. Авдотівка
вул. Центральна, 13

...молодняк або яйця курей порід кохінхін і брама.

В. О. Свистун,
314021, Полтава, вул. Свободи, 5

...малину білу і чорну (Кумберленд).

І. Н. Покутний,
326860, Херсонська обл., м. Берислав,
вул. Слободська, 62

...насіння люпину алкалоїдного.

О. А. Паровий,
252191, Київ, бульв. Кольцова, 11, кв. 98

...руту запашну, ехінацею пурпурову, мирис, кадило.

М. М. Левченко.
270071, Одеса, вул. ген. Петрова, 64, кв. 53

...козу пухової породи.

А. М. Чабанчук,
264345, Волинська обл., Ковельський р-н,
с. Новий Мосир

...насіння безсмертника, лунарію, фізаліса декоративного. Поділюся насінням солодкого перцю. Сорт дуже гарний: з однієї стеблини назбираю більше відра великих соковитих перчин.

Л. К. Бохоня,
315835, Полтавська обл., Лохвицький р-н,
с. Часниківка

...саджанці троянди сорту Норіта.

Т. Подорванова,
324106, м. Кривий Ріг,
7 ий Зарічний, 12, кв. 33

Пропоную

...фермеру, орендатору новий бортовий автомобіль ГАЗ-66 у відмінному стані. Ціна державна роздрібна — 30,5 тис. крб.

Г. В. Круглич,
256400, Київська обл., м. Біла Церква,
вул. Чайковського, 12
тел. 6-27-88, 6-75-45

...насіння фізаліса суничного, суниці безвусої ремонтантної, шандри запашної, петрушки ерфуртської, бораго, кмину, цицмари (грузинська зелень), чорнокореня лікарського, помідорів (15 сортів), бульби топінамбуру, розсади суниці Вікторія.

В. В. Калашников,
285600, Івано-Франківська обл., м. Долина,
пр. Перемоги, 7, кв. 56

УТОЧНЕННЯ

У січневому номері «ДСГ» за 1990 рік у статті «Вітряк самотужки» на с. 11 допущені неточності у розрахунках. У кінці четвертого абзаца треба читати 5 · 0,69 = 3,45 м, а в кінці п'ятого — $n = \frac{1070}{3,45} = 310,1$ об/хв.

Травень

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Наш календар

На початку травня закінчують садіння плодових дерев. Як правило, деревця висаджують у перший тиждень після початку польових робіт. Висаджені восени саджанці оглядають, надто заглиблені обережно підправляють.

У травні розпочинається сокорух дерев. Кора добре відстає від деревини, і можна зробити щеплення одним з найпростіших способів — за кору.

Якщо восени плодові дерева не підживили, то не пізно це зробити і на початку травня.

У суниць перевіряють приживлюваність рослин осіннього садіння. Рослини, які посадили високо чи глибоко, слід поправити. На місце загиблих висаджують нові. У травні прополюють суниці від бур'янів і розпушують грунт на глибину 3—4 см.

Від кущів чорної смородини і агрусу відгортають грунт, якщо їх підгортали на зиму. Площу навколо куща прополюють від бур'янів і розпушують не менш як раз на 2—3 тижні на глибину 6—8 см і до 10—12 см у міжряддях. Якщо після розпушування грунт замульчувати торфом, перегноєм чи гноєм, його обробляють значно рідше.

У малини знищують частину молодих відростків, якщо вони дуже загущують кущ, виполюють бур'яни на ранніх стадіях їх розвитку.

* * *

На городі

Як у саду, так і на городі рослини важливо вберегти від заморозків, адже вони можливі на Україні, особливо на Поліссі, в Карпатах і Прикарпатті, навіть у кінці травня і на початку червня. Ознаки майбутнього заморозку — вночі температура знижується до 2 градусів, небо безхмарне і немає вітру. Якщо з'явиться небезпека заморозку, огірки, помідори, кабачки, гарбузи та інші городні рослини вкривають плівкою, паперовими пакетами, матами, рогожою, мішковиною, тирсою, травою, ялинковими гілками. Ефективний також і полив овочевих культур у вечірні і ранкові часи. Картоплю при заморозках підгортають. Дуже важливо тримати верхній шар грунту розпушеним і без бур'янів.

У саду, коли загрожує заморозок, можна запалити купу хмизу, тирси, торішнього листя, різного сміття, що довго димить.

У кінці квітня і першій половині травня орють город і висаджують у відкритий грунт розсаду капусти, садять картоплю, висівають моркву, столові буряки, літню редьку, пастернак, бобові, цибулю-чорнушку, готують грядки під теплолюбні культури. На півдні республіки нерідко в першій половині травня, а в північних і західних областях у другій сіють ранні сорти огірків, у третій — четвертій декаді висаджують розсаду помідорів, огірків, кабачків, патісонів, гарбузів, завершують посадку картоплі.

Перед висівом насіння огірків у відкритий грунт його калібрують, прогрівають (2—3 години при температурі 50—60°С) і пророщують. Проросле насіння загартовують протягом 1—3 діб у холодильнику при температурі від 0 до мінус 1°С. Дуже ефективно при вирощуванні огірків застосовувати плівкове укриття. Якщо висаджувати під них 20—30-денну розсаду, це на місяць прискорить визрівання і збільшить врожайність. Укриття роблять з плівки, яку розстилають на дужки дроту діаметром 6—8 мм. Підгортаючи її всередину на різну висоту, у тунелях можна регулювати температуру і вологість повітря.

У травні обов'язково проводять міжрядний обробіток посівів овочевих культур. Ширина захисної зони і глибина розпушування у різних культур різна. Столові коренеплоди, наприклад, ростуть у глибину орного шару. Розпушують грунт для них спочатку на глибину 4—5 см, а потім до 12—15 см. На посівах же огірків, помідорів глибина обробітку, навпаки, з кожним разом зменшується. Захисна зона у всіх випадках поступово зменшується.

Пропоную

...картоплю Адретта, Синьоглазка, Рання рожева, насіння помідорів (10 сортів), перцю, лагенарії, фізаліса овочевого та суничного, посудного гарбуза, огірків (3 сорти) та ін., саджанці малини ремонтантної (плодоносить до приморозків), валеріани лікарської, 15 сортів гладіолусів, топінамбур, насіння квітів.

В. В. Тарасенко,
258326, Черкаська обл., Канівський р-н, с. Степанці, вул. Шевченка, 8

...насіння фізаліса овочевого, а також розсаду суниці ремонтантної.

В. І. Юрчук,
264300, Волинська обл., м. Рожище, вул. Леніна, 43/36

Колекція «ДСГ»: породи, групи, типи

Голштинізація молочної худоби — підвищення надоїв

Голштинська порода, як показав світовий досвід (особливо США і Канади), має найвищий потенціал продуктивності. Основою створення цієї породи є чорно-ряба худоба, яку в 17 ст. завіз до Північної Америки голландський переселенець.

Серед молочних корів США 2,8 млн. голштинів, продуктивність яких становить в середньому 7000 кг молока і навіть більше, а на кращих фермах від корови одержують майже 12000 кг за лактацію. В Канаді від 150 тисяч племінних голштинів мають надої по 6500 кг жирністю 3,76%.

Голштини досить поширені в Японії, Аргентині, Бразилії, Колумбії, на Кубі, у Мексиці, Чілі, Англії, Югославії, Індії. Поліпшують свої стада завезеними голштинами в Голландії, країнах східної Європи.

До нашої країни голштинів завезли вперше понад 30 років тому, після чого неодноразово імпортували бичків з США і Канади. На Україні на базі маточного поголів'я створено ферми-репродуктори, де розводять чистопородних голштинів. Плідників підприємств штучного осіменіння використовують не тільки для схрещування з маточним поголів'ям колективних, але й особистих господарств.

Звичайно, завозити племінну худобу з інших країн дуже дорого. Та є й інший шлях — поліпшувати голштинами місцеві породи, зокрема чорно-рябу та симентальську, частка якої в загальному поголів'ї досить значна. Так, на Буковині помісі сименталів з голштинами дають на 450—460 кг молока більше ровесниць чистопородних сименталів. Такий захід правильний, але за умови високоякісної годівлі. Слід пам'ятати, що при поганих кормах помісі дають молока навіть менше і частіше хворіють.

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. 1990. № 4. 1—16